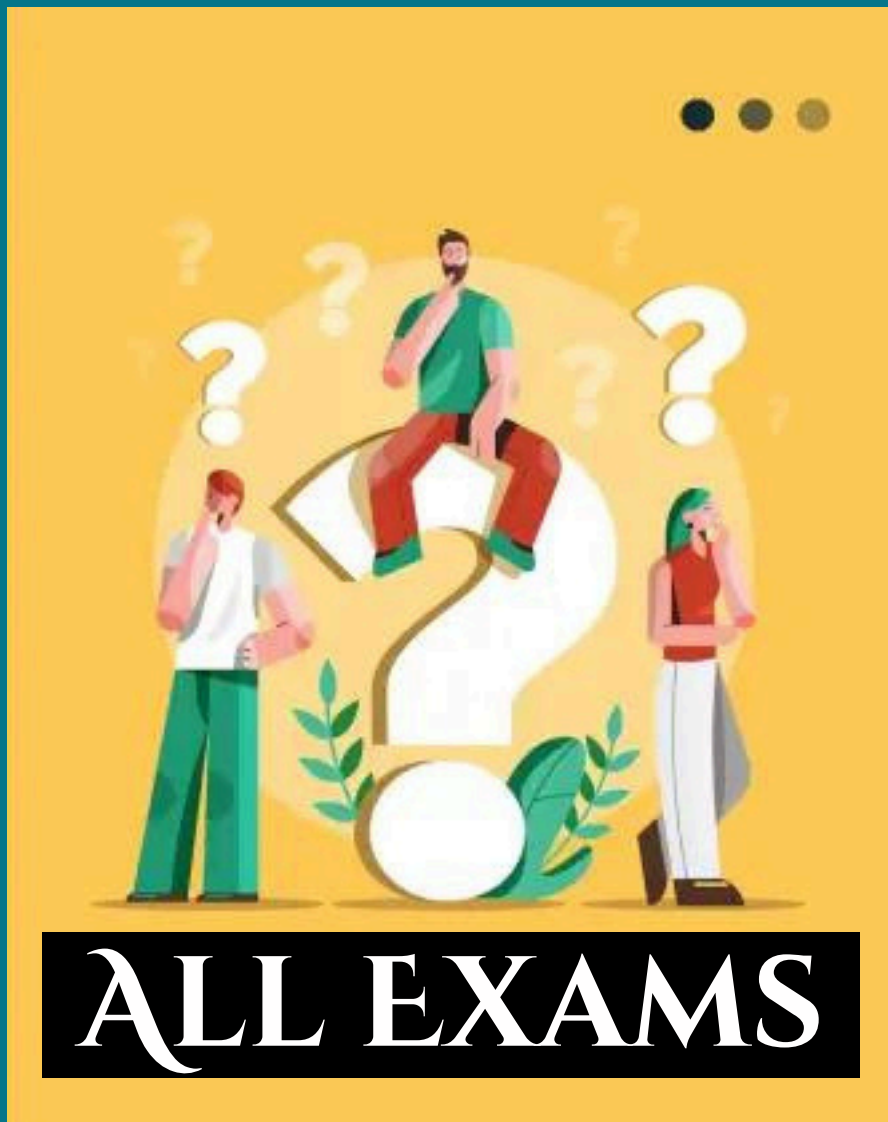

Weekly Quiz Compilation

Download Free PDF

Q.1

दक्षिण चीन समुद्रावर चीनने केलेला विस्तृत प्रादेशिक दावा या नावाने ओळखला जातो:

1. दहा-डॅश लाइन
2. नऊ-डॅश रेषा
3. आठ-डॅश लाइन
4. सात-डॅश लाइन

Answer:

B

Sol:

दक्षिण चीन समुद्रा बददल:

• स्थान: दक्षिण चीन समुद्र हा पश्चिम पॅसिफिक महासागराचा एक सीमांत समुद्र आहे, ज्याची सीमा चीन, तैवान, फिलीपिन्स, मलेशिया, ब्रुनेई, इंडोनेशिया, सिंगापूर आणि व्हिएतनाम यांच्या सीमेवर आहे.

• व्यापार मार्ग: हे जगातील सर्वात व्यस्त सागरी मार्गांपैकी एक आहे, ज्यातून जागतिक सागरी व्यापाराचा एक तृतीयांश भाग जातो, ज्यामध्ये महत्त्वपूर्ण तेल आणि वायूची वाहतूक होते.

प्रादेशिक विवाद:

• दावेकर्ते: दक्षिण चीन समुद्र हा चीन, फिलीपिन्स, व्हिएतनाम, मलेशिया, ब्रुनेई आणि तैवान यांच्या आच्छादित प्रादेशिक दाव्यांच्या अधीन आहे.

• नाइन-डॅश लाइन: "नऊ-डॅश लाइन" द्वारे चिन्हांकित चीनचा विस्तृत दावा, ज्याने दक्षिण चीन समुद्राचा बहुतांश भाग व्यापला आहे.

• प्रमुख क्षेत्रे: विवादित प्रदेशांमध्ये स्प्रेटली बेटे, पॅरासेल बेटे, स्कारबोरो शोल आणि द्वितीय थॉमस शोल यांचा समावेश होतो.

Q.2

दक्षिण चीन समुद्र खालीलपैकी कोणत्या देशाला लागून आहे?

1. चीन, भारत, जपान, दक्षिण कोरिया
2. भारत, पाकिस्तान, बांगलादेश, श्रीलंका, चीन
3. जपान, दक्षिण कोरिया, उत्तर कोरिया, रशिया
4. चीन, तैवान, फिलीपिन्स, मलेशिया

Answer:

D

Sol:

दक्षिण चीन समुद्रा बददल:

• स्थान: दक्षिण चीन समुद्र हा पश्चिम पॅसिफिक महासागराचा एक सीमांत समुद्र आहे, ज्याची सीमा चीन, तैवान, फिलीपिन्स, मलेशिया, ब्रुनेई, इंडोनेशिया, सिंगापूर आणि व्हिएतनाम यांच्या सीमेवर आहे.

• व्यापार मार्ग: हे जगातील सर्वात व्यस्त सागरी मार्गांपैकी एक आहे, ज्यातून जागतिक सागरी व्यापाराचा एक तृतीयांश भाग जातो, ज्यामध्ये महत्त्वपूर्ण तेल आणि वायूची वाहतूक होते.

प्रादेशिक विवाद:

• दावेकर्ते: दक्षिण चीन समुद्र हा चीन, फिलीपिन्स, व्हिएतनाम, मलेशिया, ब्रुनेई आणि तैवान यांच्या आच्छादित प्रादेशिक दाव्यांच्या अधीन आहे.

• नाइन-डॅश लाइन: "नऊ-डॅश लाइन" द्वारे चिन्हांकित चीनचा विस्तृत दावा, ज्याने दक्षिण चीन समुद्राचा बहुतांश भाग व्यापला आहे.

• प्रमुख क्षेत्रे: विवादित प्रदेशांमध्ये स्प्रेटली बेटे, पॅरासेल बेटे, स्कारबोरो शोल आणि द्वितीय थॉमस शोल यांचा समावेश होतो.

Q.3

भारतातील कोणती संस्था किंवा संस्था घनकचरा व्यवस्थापन नियम, 2016 च्या तरतुदीनुसार वापरकर्ता शुल्क किंवा SWM उपकर आकारतात?

1. केंद्र सरकार
2. राज्य सरकारे
3. शहरी स्थानिक संस्था (ULB)
4. सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम (PSU)

Answer:

C

Sol:

घनकचरा व्यवस्थापन नियम, 2016 बदल:

उद्दिष्ट:

- घनकचऱ्याचे योग्य संकलन, पृथक्करण, वाहतूक आणि विल्हेवाट सुनिश्चित करण्यासाठी.
- पुनर्वापराला प्रोत्साहन द्या आणि कचऱ्याचा पर्यावरणीय प्रभाव कमी करा.

प्रमुख तरतुदी:

- स्त्रोतावर वेगळे करणे
- संकलन आणि विल्हेवाट
- विस्तारित निर्माता जबाबदारी (ईपीआर)
- वापरकर्ता शुल्क
- कचरा प्रक्रिया आणि उपचार
- जाळण्यास मनाई

Q.4

घनकचरा व्यवस्थापन नियम, 2016 मध्ये खालीलपैकी कोणती महत्त्वाची तरतूद आहे?

1. स्त्रोताचे पृथक्करण
2. सर्व घरांसाठी मोफत कचरा संकलन सेवा
3. प्लास्टिक पिशव्या वापरावर बंदी
4. सर्व घरांनी अनिवार्य कंपोस्टिंग

Answer:

A

Sol:

घनकचरा व्यवस्थापन नियम, 2016 बदल:

उद्दिष्ट:

- घनकचऱ्याचे योग्य संकलन, पृथक्करण, वाहतूक आणि विल्हेवाट सुनिश्चित करण्यासाठी.
- पुनर्वापराला प्रोत्साहन द्या आणि कचऱ्याचा पर्यावरणीय

प्रभाव कमी करा.

प्रमुख तरतुदी:

- स्त्रोतावर वेगळे करणे
- संकलन आणि विल्हेवाट
- विस्तारित निर्माता जबाबदारी (ईपीआर)
- वापरकर्ता शुल्क
- कचरा प्रक्रिया आणि उपचार
- जाळण्यास मनाई

Q.5

भारतीय राज्यघटनेनुसार मंत्रीपरिषदेशी संबंधित कोणते कलम आहे?

1. कलम 72 आणि कलम 73
2. कलम 74 आणि कलम 75
3. कलम 76 आणि कलम 77
4. कलम 78 आणि कलम 79

Answer:

B

Sol:

COM बदल:

- भारतातील मंत्री परिषद (COM) ही मंत्र्यांची एक संस्था आहे ज्यामध्ये पंतप्रधान आणि इतर नियुक्त मंत्र्यांचा समावेश होतो.
- हे सरकारच्या कार्यकारी कार्यासाठी जबाबदार आहे.
- रचना: मंत्रिमंडळाची स्थापना भारताचे राष्ट्रपती पंतप्रधानांच्या सल्ल्यानुसार करतात.
- घटनात्मक तरतूद: भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 74 आणि कलम 75 मंत्रीपरिषदेशी संबंधित आहेत.
- कलम ७४ मध्ये असे म्हटले आहे की राष्ट्रपतींना मदत आणि सल्ला देण्यासाठी पंतप्रधानांच्या अध्यक्षतेखाली मंत्रीपरिषद असेल.
- मंत्र्यांचे प्रकार:
  - कॅबिनेट मंत्री: प्रमुख मंत्रालयांचा प्रभारी वरिष्ठ मंत्री.
  - राज्यमंत्री (स्वतंत्र प्रभार): जे मंत्री कॅबिनेट मंत्र्यांशिवाय स्वतंत्रपणे विशिष्ट खात्यांचे व्यवस्थापन करतात.

• राज्यमंत्री: कनिष्ठ मंत्री जे कॅबिनेट मंत्र्यांना त्यांच्या पोर्टफोलिओमध्ये मदत करतात.

Q.6

भारतात मंत्रिपरिषद स्थापन करण्यासाठी कोण जबाबदार आहे?

1. फक्त पंतप्रधान
2. लोकसभा
3. भारताचे राष्ट्रपती
4. भारताचे उपराष्ट्रपती

Answer:

C

Sol:

COM बदल:

- भारतातील मंत्री परिषद (COM) ही मंत्र्यांची एक संस्था आहे ज्यामध्ये पंतप्रधान आणि इतर नियुक्त मंत्र्यांचा समावेश होतो.
- हे सरकारच्या कार्यकारी कार्यासाठी जबाबदार आहे.
- रचना: मंत्रिमंडळाची स्थापना भारताचे राष्ट्रपती पंतप्रधानांच्या सल्ल्यानुसार करतात.
- घटनात्मक तरतूद: भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 74 आणि कलम 75 मंत्रिपरिषदेशी संबंधित आहेत.
- कलम ७४ मध्ये असे म्हटले आहे की राष्ट्रपतींना मदत आणि सल्ला देण्यासाठी पंतप्रधानांच्या अध्यक्षतेखाली मंत्रिपरिषद असेल.

मंत्र्यांचे प्रकार:

- कॅबिनेट मंत्री: प्रमुख मंत्रालयांचा प्रभारी वरिष्ठ मंत्री.
- राज्यमंत्री (स्वतंत्र प्रभार): जे मंत्री कॅबिनेट मंत्र्यांशिवाय स्वतंत्रपणे विशिष्ट खात्यांचे व्यवस्थापन करतात.
- राज्यमंत्री: कनिष्ठ मंत्री जे कॅबिनेट मंत्र्यांना त्यांच्या पोर्टफोलिओमध्ये मदत करतात.

Q.7

NCERT ची स्थापना कधी झाली?

1. १९४७
2. १९५२
3. १९५७
4. १९६१

Answer:

D

Sol:

NCERT बदल:

- स्थापना: NCERT ची स्थापना भारत सरकारने 1961 मध्ये केली होती.
- उद्देश: NCERT चे प्राथमिक उद्दिष्ट शालेय शिक्षणाशी संबंधित शैक्षणिक बाबींवर केंद्र आणि राज्य सरकारांना मदत करणे आणि सल्ला देणे हे आहे.
- मुख्यालय: नवी दिल्ली.
- प्रमुख उपक्रम:
  - राष्ट्रीय अभ्यासक्रम फ्रेमवर्क (NCF): अभ्यासक्रम आणि पाठ्यपुस्तकांच्या विकासासाठी मार्गदर्शन करते.
  - राष्ट्रीय प्रतिभा शोध परीक्षा (NTSE): प्रतिभावान विद्यार्थ्यांना ओळखते आणि त्यांचे पालनपोषण करते.
  - अखिल भारतीय शालेय शिक्षण सर्वेक्षण (AISES): भारतातील शालेय शिक्षणावर सर्वसमावेशक डेटा प्रदान करते.
  - NCERT ऑनलाइन पाठ्यपुस्तके: NCERT पाठ्यपुस्तकांना ऑनलाइन मोफत प्रवेश देते.

Q.8

NCERT चे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?

1. विद्यापीठ प्रवेश परीक्षा आयोजित करणे
2. उच्च शिक्षण संस्थांचे व्यवस्थापन करणे
3. शालेय शिक्षणाशी संबंधित शैक्षणिक बाबींवर केंद्र आणि राज्य सरकारांना मदत करणे आणि सल्ला देणे
4. सांस्कृतिक उत्सव आयोजित करणे

Answer:

C

Sol:

NCERT बदल:

- स्थापना: NCERT ची स्थापना भारत सरकारने 1961 मध्ये केली होती.
  - उद्देश: NCERT चे प्राथमिक उद्दिष्ट शालेय शिक्षणाशी संबंधित शैक्षणिक बाबींवर केंद्र आणि राज्य सरकारांना मदत करणे आणि सल्ला देणे हे आहे.
  - मुख्यालय: नवी दिल्ली.
- प्रमुख उपक्रम:
- राष्ट्रीय अभ्यासक्रम फ्रेमवर्क (NCF): अभ्यासक्रम आणि पाठ्यपुस्तकांच्या विकासासाठी मार्गदर्शन करते.
  - राष्ट्रीय प्रतिभा शोध परीक्षा (NTSE): प्रतिभावान विद्यार्थ्यांना ओळखते आणि त्यांचे पालनपोषण करते.
  - अखिल भारतीय शालेय शिक्षण सर्वेक्षण (AISES): भारतातील शालेय शिक्षणावर सर्वसमावेशक डेटा प्रदान करते.
  - NCERT ऑनलाइन पाठ्यपुस्तके: NCERT पाठ्यपुस्तकांना ऑनलाइन मोफत प्रवेश देते.

Q.9

प्रेरणा स्थळ म्हणजे ?

1. भारतातील संसद भवन संकुलातील नवीन उद्घाटन क्षेत्र
2. सुभाषचंद्र बोस यांना समर्पित स्मारक
3. 1857 च्या बंडातील युद्ध वीरांचे प्रदर्शन करणारे संग्रहालय
4. भगतसिंग यांना समर्पित स्मारक

Answer:

A

Sol:

प्रेरणा स्थळ बदल:

- 'प्रेरणा स्थळ' हे भारतातील संसद भवन संकुलातील नवीन उद्घाटन झालेले क्षेत्र आहे.
- हे प्रेरणास्थान म्हणून काम करते, भारताच्या इतिहासात, सांस्कृतिक पुनर्जागरणात आणि स्वातंत्र्याच्या लढ्यात निर्णायक भूमिका बजावणारे प्रख्यात नेते आणि स्वातंत्र्यसैनिकांचे पुतळे आहेत.
- यापूर्वी संसदेच्या परिसरात विखुरलेल्या पुतळ्यांना एकाच समर्पित जागेवर एकत्र आणण्याचा या उपक्रमाचा उद्देश आहे.
- महात्मा गांधी आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे पुतळे प्रमुख ठिकाणी आणि इतर प्रमुख नेत्यांचे पुतळे आहेत.

Q.10

प्रेरणा स्थळ मधील सन्मानित व्यक्तींनी भारताच्या इतिहासात कोणती भूमिका बजावली?

1. ते सर्व भारताचे माजी पंतप्रधान होते
2. ते भारताच्या इतिहासातील, सांस्कृतिक पुनर्जागरणात आणि स्वातंत्र्याच्या लढ्यात महत्त्वाचे खेळाडू होते.
3. ते प्रसिद्ध शास्त्रज्ञ आणि शोधक होते
4. ते प्रसिद्ध कलाकार आणि संगीतकार होते

Answer:

B

Sol:

प्रेरणा स्थळ बदल:

- 'प्रेरणा स्थळ' हे भारतातील संसद भवन संकुलातील नवीन उद्घाटन झालेले क्षेत्र आहे.
- हे प्रेरणास्थान म्हणून काम करते, भारताच्या इतिहासात, सांस्कृतिक पुनर्जागरणात आणि स्वातंत्र्याच्या लढ्यात निर्णायक भूमिका बजावणारे प्रख्यात नेते आणि स्वातंत्र्यसैनिकांचे पुतळे आहेत.
- यापूर्वी संसदेच्या परिसरात विखुरलेल्या पुतळ्यांना एकाच समर्पित जागेवर एकत्र आणण्याचा या उपक्रमाचा उद्देश आहे.

• महात्मा गांधी आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे पुतळे प्रमुख ठिकाणी आणि इतर प्रमुख नेत्यांचे पुतळे आहेत.

Q.11

छत्रपती शिवाजी महाराजांचा पौराणिक 'वाघ नाख' कुठे ठळकपणे प्रदर्शित होणार आहे?

1. पुणे संग्रहालय
2. मुंबई संग्रहालय
3. सातारा संग्रहालय
4. रायगड संग्रहालय

Answer:

C

Sol:

वाघ नाख बदल:

• वाघ नाख, ज्याचा मराठीत अर्थ "वाघाचा पंजा" आहे, हे एक शस्त्र आहे जे तळहातावर पकडण्यासाठी बनवलेले आहे, ज्यामध्ये वाघाच्या पंजेसारखे ब्लेड असतात.

ऐतिहासिक महत्त्व:

• मराठा साम्राज्य: मराठा योद्धा राजा, छत्रपती शिवाजी महाराज यांनी 1659 मध्ये अफझलखानच्या वधासाठी प्रसिद्ध वापरले.

• शौर्याचे प्रतीक: मराठा योद्ध्यांच्या शौर्याचे आणि युद्धाच्या पराक्रमाचे प्रतिनिधित्व करते.

Q.12

स्वाइन फ्लू चे दुसरे नाव काय आहे?

1. H3N2 फ्लू
2. H1N1 फ्लू
3. H5N1 फ्लू
4. H2N2 फ्लू

Answer:

B

Sol:

स्वाइन फ्लू बदल:

• स्वाइन फ्लू ज्याला H1N1 फ्लू देखील म्हणतात, हा इन्फ्लुएंझा A विषाणूमुळे होणारा श्वसन रोग आहे जो प्रामुख्याने डुकरांना प्रभावित करतो परंतु मानवांमध्ये संक्रमित होऊ शकतो.

संसर्ग:

• प्राणी ते मानव: संक्रमित डुकरांच्या संपर्काद्वारे किंवा विषाणूने दूषित वातावरणाद्वारे.

• मानव ते मानव: खोकला आणि शिंकातून श्वसनाच्या थेंबाद्वारे आणि विषाणूने दूषित पृष्ठभागांना स्पर्श करून आणि नंतर चेहऱ्याला स्पर्श करून.

Q.13

EVM चा वापर प्रथम कोणत्या वर्षी आणि कोठे करण्यात आला?

1. तामिळनाडू मध्ये 1982
2. महाराष्ट्रात 1982
3. केरळमध्ये 1982
4. दिल्लीत 1982

Answer:

C

Sol:

ईव्हीएम बदल:

• इलेक्ट्रॉनिक व्होटिंग मशिन्स (ईव्हीएम) ही यंत्रे निवडणुकीदरम्यान इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात मतांची नोंद करण्यासाठी वापरली जातात.

घटक:

• कंट्रोल युनिट: मतदान अधिकाऱ्याद्वारे व्यवस्थापित, ते मतदान प्रक्रियेवर नियंत्रण ठेवते आणि मतदानाचा डेटा संग्रहित करते.

• बॅलेट युनिट: मतदारांनी त्यांचे मत देण्यासाठी वापरलेले,

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

केबलद्वारे कंट्रोल युनिटशी जोडलेले.

• व्होटर व्हेरिफायेबल पेपर ऑडिट ट्रेल (VVPAT): पर्यायी घटक जो पडताळणीसाठी टाकलेल्या मताचा मुद्रित रेकॉर्ड प्रदान करतो.

विकास आणि अंमलबजावणी:

• सादर केले: प्रथम 1982 मध्ये केरळमध्ये चाचणी आधारावर वापरले.

• संपूर्ण दत्तक: 1999 पासून भारतीय निवडणुकांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर दत्तक घेतले.

• उत्पादक: प्रामुख्याने भारत इलेक्ट्रॉनिक्स लिमिटेड (BEL) आणि इलेक्ट्रॉनिक्स कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया लिमिटेड (ECIL) द्वारे उत्पादित.

Q.14

शाश्वत विकास उद्दिष्टे (SDGs) या विषयावरील महाराष्ट्राची पहिली परिषद कोणत्या शहरात आयोजित करण्यात आली आहे?

1. मुंबई
2. पुणे
3. रत्नागिरी
4. कोल्हापूर

Answer:

D

Sol:

• संयुक्त राष्ट्रांनी निश्चित केलेल्या शाश्वत विकास उद्दिष्टांवर (SDGs) महाराष्ट्राची पहिली परिषद 25 जून रोजी कोल्हापुरात होणार आहे.

• या एकदिवसीय परिषदेत उद्योगपती, विकासक, बार असोसिएशन, डॉक्टर्स, शिक्षक आणि शेतकरी प्रतिनिधींसह विविध क्षेत्रातील मंडळी सहभागी होणार आहेत.

• UN च्या 17 SDGs च्या अंमलबजावणीवर चर्चा करणे आणि नेव्हिगेट करणे हे या परिषदेचे उद्दिष्ट आहे.

Q.15

सरसोळे खारफुटीच्या जंगलातील स्वच्छता मोहिमेत कोणत्या विभागाचा सहभाग होता?

1. महाराष्ट्र वन विभाग
2. नवी मुंबई महानगरपालिका
3. महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ
4. महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड

Answer:

A

Sol:

• नवी मुंबईत, नेरूळ पाम बीच रोडवरील सारसोळे खारफुटीच्या जंगलात महत्वपूर्ण स्वच्छता मोहिमेचे आयोजन करण्यात आले होते.

महत्वाचे मुद्दे:

• हा उपक्रम महाराष्ट्र वन विभाग, एन्व्हायर्नमेंट लाइफ फाउंडेशन, बीच प्लीज, माझी वसुंधरा आणि वनशक्ती एनजीओ यांच्या सहकार्याने राबवण्यात आला.

• ही मोहीम नवी मुंबई किनारपट्टीलगत 35 किलोमीटर लांबीचे खारफुटीचे जंगल पुनर्संचयित आणि संरक्षित करण्यासाठी सुरु असलेल्या प्रयत्नांचा एक भाग आहे.

Q.1

कोणत्या संस्थेने नुकतीच निसर्ग पुनर्संचयन योजना सुरु केली?

1. जागतिक बँक
2. संयुक्त राष्ट्र पर्यावरण कार्यक्रम
3. युरोपियन युनियन
4. इंटरनॅशनल युनियन फॉर कॉन्झर्व्हेशन ऑफ नेचर

Answer:

C

Sol:

- अलीकडेच युरोपियन युनियन देशांनी नेचर रिस्टोरेशन प्लॅनला मान्यता दिली.
- निसर्ग जीर्णोद्धार योजनेबद्दल:
- उद्देश: संपूर्ण युरोपियन युनियनमध्ये निसर्गाचे संरक्षण आणि पुनर्संचयित करणे.
- मंजूरीची तारीख: 17 जून 2024 रोजी अंतिम मंजूरी दिली.
- सदस्य देश: सर्व 27 EU सदस्य देश.
- महत्वाची वैशिष्ट्ये:
- खराब झालेल्या परिसंस्थेची जीर्णोद्धार.
- जैवविविधतेत सुधारणा.
- नैसर्गिक संसाधनांचे शाश्वत व्यवस्थापन.
- त्यात 2030 पर्यंत EU च्या किमान 20% जमीन आणि सागरी क्षेत्रांचा समावेश करून विशिष्ट अधिवास आणि प्रजातींसाठी बंधनकारक पुनर्संचयित लक्ष्य समाविष्ट आहे आणि 2050 पर्यंत पुनर्संचयित करण्याची आवश्यकता असलेल्या सर्व परिसंस्थांचे उद्दिष्ट आहे.

Q.2

कोणत्या वर्षापर्यंत पुनर्संचयित करण्याची आवश्यकता असलेल्या सर्व परिसंस्थांना पुनर्संचयित करण्यासाठी EU च्या नेचर रिस्टोरेशन प्लॅनचे उद्दिष्ट आहे?

1. 2040
2. 2050
3. 2060
4. 2070

Answer:

B

Sol:

- अलीकडेच युरोपियन युनियन देशांनी नेचर रिस्टोरेशन प्लॅनला मान्यता दिली.
- निसर्ग जीर्णोद्धार योजनेबद्दल:
- उद्देश: संपूर्ण युरोपियन युनियनमध्ये निसर्गाचे संरक्षण आणि पुनर्संचयित करणे.
- मंजूरीची तारीख: 17 जून 2024 रोजी अंतिम मंजूरी

दिली.

- सदस्य देश: सर्व 27 EU सदस्य देश.
- महत्वाची वैशिष्ट्ये:
- खराब झालेल्या परिसंस्थेची जीर्णोद्धार.
- जैवविविधतेत सुधारणा.
- नैसर्गिक संसाधनांचे शाश्वत व्यवस्थापन.
- त्यात 2030 पर्यंत EU च्या किमान 20% जमीन आणि सागरी क्षेत्रांचा समावेश करून विशिष्ट अधिवास आणि प्रजातींसाठी बंधनकारक पुनर्संचयित लक्ष्य समाविष्ट आहे आणि 2050 पर्यंत पुनर्संचयित करण्याची आवश्यकता असलेल्या सर्व परिसंस्थांचे उद्दिष्ट आहे.

Q.3

स्विट्झर्लंडमध्ये झालेल्या पीस समिटच्या उपस्थितांनी कोणत्या वचनबद्धतेची पुष्टी केली?

1. आंतरराष्ट्रीय व्यापार कायद्यांचे समर्पण.
2. पर्यावरणीय कायद्यांचे समर्पण.
3. आर्थिक विकासासाठी समर्पण.
4. आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि UN चार्टरला समर्पण.

Answer:

D

Sol:

- रशिया आणि युक्रेन या दोन्ही देशांना मान्य असलेले प्रस्तावच शांतता प्रस्थापित करू शकतात, असे भारताने म्हटले आहे.
- 16 जून रोजी स्विट्झर्लंडमधील शांतता शिखर परिषदेच्या समारोपाच्या वेळी जारी करण्यात आलेल्या अंतिम दस्तऐवजापासून भारताने स्वतःला वेगळे करणे निवडले. शांतता फ्रेमवर्क बद्दल:
- आंतरराष्ट्रीय कायद्याची बांधिलकी:
- उपस्थितांनी आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि यूएन चार्टरच्या समर्पणाची पुष्टी केली.
- संदर्भित यूएन जनरल असेंब्लीचे ठराव A/RES/ES-11/1 आणि A/RES/ES-11/6.
- आण्विक सुरक्षा:
- झापोरिझियासह युक्रेनच्या अणुऊर्जा प्रकल्पांचे सुरक्षित

ऑपरेशन सुनिश्चित करणे.

- युक्रेनच्या सार्वभौम नियंत्रणाखाली IAEA तत्वांचे पालन.
- संघर्षात आण्विक शस्त्रांचा कोणताही धोका किंवा वापर अस्वीकार्य मानला जातो.

जागतिक अन्न सुरक्षा:

- अखंडित अन्न उत्पादन आणि पुरवठ्याचे महत्त्व.
- सुरक्षित नेव्हिगेशन आणि सागरी बंदरांपर्यंत पोहोचण्यावर भर.
- व्यापारी जहाजे आणि बंदराच्या पायाभूत सुविधांवर होणारे हल्ले अस्वीकार्य आहेत.
- युक्रेनियन कृषी उत्पादने इतर देशांना मुक्तपणे उपलब्ध असावीत.

मानवतावादी समस्या:

- संपूर्ण अदलाबदलीद्वारे सर्व युद्धकैद्यांची सुटका करण्याचे आवाहन करा.
- सर्व बेकायदेशीरपणे विस्थापित युक्रेनियन मुले आणि नागरिकांना परत करण्याची मागणी.

Q.4

युक्रेनियन कृषी उत्पादनांबद्दल पीस फ्रेमवर्क राज्यावरील संयुक्त संप्रेषणाने काय केले?

1. ते अधिक कार्यक्षमतेने तयार केले पाहिजेत.
2. ते फक्त शेजारील देशांमध्ये निर्यात केले पाहिजेत.
3. ते इतर देशांना मुक्तपणे उपलब्ध असावेत.
4. ते भविष्यातील वापरासाठी साठवले पाहिजेत.

Answer:

C

Sol:

• रशिया आणि युक्रेन या दोन्ही देशांना मान्य असलेले प्रस्तावच शांतता प्रस्थापित करू शकतात, असे भारताने म्हटले आहे.

• 16 जून रोजी स्विट्झर्लंडमधील शांतता शिखर परिषदेच्या समारोपाच्या वेळी जारी करण्यात आलेल्या अंतिम दस्तऐवजापासून भारताने स्वतःला वेगळे करणे निवडले.

शांतता फ्रेमवर्क बद्दल:

आंतरराष्ट्रीय कायद्याची बांधिलकी:

• उपस्थितांनी आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि यूएन चार्टरच्या समर्पणाची पुष्टी केली.

• संदर्भित यूएन जनरल असेंब्लीचे ठराव A/RES/ES-11/1 आणि A/RES/ES-11/6.

आण्विक सुरक्षा:

• झापोरिझियासह युक्रेनच्या अणुऊर्जा प्रकल्पांचे सुरक्षित ऑपरेशन सुनिश्चित करणे.

• युक्रेनच्या सार्वभौम नियंत्रणाखाली IAEA तत्वांचे पालन.

• संघर्षात आण्विक शस्त्रांचा कोणताही धोका किंवा वापर अस्वीकार्य मानला जातो.

जागतिक अन्न सुरक्षा:

• अखंडित अन्न उत्पादन आणि पुरवठ्याचे महत्त्व.

• सुरक्षित नेव्हिगेशन आणि सागरी बंदरांपर्यंत पोहोचण्यावर भर.

• व्यापारी जहाजे आणि बंदराच्या पायाभूत सुविधांवर होणारे हल्ले अस्वीकार्य आहेत.

• युक्रेनियन कृषी उत्पादने इतर देशांना मुक्तपणे उपलब्ध असावीत.

मानवतावादी समस्या:

• संपूर्ण अदलाबदलीद्वारे सर्व युद्धकैद्यांची सुटका करण्याचे आवाहन करा.

• सर्व बेकायदेशीरपणे विस्थापित युक्रेनियन मुले आणि नागरिकांना परत करण्याची मागणी.

Q.5

भारतातील डीप सी मिशनसाठी कोणते मंत्रालय जबाबदार आहे?

1. पृथ्वी विज्ञान मंत्रालय
2. विज्ञान आणि तंत्रज्ञान मंत्रालय
3. पर्यावरण, वन आणि हवामान बदल मंत्रालय
4. जल संसाधन मंत्रालय

Answer:

A

Sol:

• स्वतःचे डीप सी मिशन सुरू करणारा भारत हा सहावा देश बनणार आहे.

• हार्बर चाचणीचा पहिला टप्पा, 40-50 मीटर खोलीपर्यंत, सप्टेंबर 2024 मध्ये नियोजित आहे.

खोल समुद्र मोहिमेबद्दल:

• मंत्रालय: पृथ्वी विज्ञान मंत्रालय.
• उद्दिष्ट: शाश्वत वापरासाठी खोल समुद्रातील संसाधने शोधणे आणि त्यांचा उपयोग करणे.

फोकसची प्रमुख क्षेत्रे:

• मानवयुक्त सबमर्सिबलचा विकास: 6,000 मीटर पर्यंत खोली शोधणे.

• खोल समुद्रातील खाणकामासाठी तंत्रज्ञानाचा विकास: मध्य हिंदी महासागरातून पॉलिमेटॅलिक नोड्यूलचे खाण.

• महासागर हवामान बदल सल्लागार सेवांचा विकास: महासागर हवामानाशी संबंधित सेवा प्रदान करणे.

• सागरी जैवविविधतेचा विकास: खोल समुद्रातील जैवविविधतेचा अभ्यास आणि संवर्धन.

• खोल महासागर सर्वेक्षण आणि अन्वेषणाचा विकास: खोल-समुद्र संसाधनांचे मॅपिंग आणि अन्वेषण.

• महासागरातील ऊर्जा आणि गोडे पाणी: ऊर्जा आणि गोड्या पाण्यासाठी महासागर संसाधने वापरण्यासाठी तंत्रज्ञान विकसित करणे.

घटक:

• मत्स्य 6000: मानवयुक्त सबमर्सिबल 6,000 मीटर खोलीपर्यंत पोहोचण्यास सक्षम आहे.

• रोबोटिक्स आणि आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स: खोल समुद्रातील शोधासाठी वापरला जातो.

• महासागर हवामान बदल सल्लागार सेवा: समुद्रावरील हवामान बदलाच्या प्रभावाची समज वाढवणे.

Q.6

खोल समुद्राच्या शोधासाठी डीप सी मिशनमध्ये कोणत्या तंत्रज्ञानाचा समावेश आहे?

1. मत्स्य 6000
2. खोल समुद्र सराव 5000
3. मत्स्य 5000
4. खोल समुद्र सराव 6000

Answer:

A

Sol:

• स्वतःचे डीप सी मिशन सुरू करणारा भारत हा सहावा देश बनणार आहे.

• हार्बर चाचणीचा पहिला टप्पा, 40-50 मीटर खोलीपर्यंत, सप्टेंबर 2024 मध्ये नियोजित आहे.

खोल समुद्र मोहिमेबद्दल:

• मंत्रालय: पृथ्वी विज्ञान मंत्रालय.
• उद्दिष्ट: शाश्वत वापरासाठी खोल समुद्रातील संसाधने शोधणे आणि त्यांचा उपयोग करणे.

फोकसची प्रमुख क्षेत्रे:

• मानवयुक्त सबमर्सिबलचा विकास: 6,000 मीटर पर्यंत खोली शोधणे.

• खोल समुद्रातील खाणकामासाठी तंत्रज्ञानाचा विकास: मध्य हिंदी महासागरातून पॉलिमेटॅलिक नोड्यूलचे खाण.

• महासागर हवामान बदल सल्लागार सेवांचा विकास: महासागर हवामानाशी संबंधित सेवा प्रदान करणे.

• सागरी जैवविविधतेचा विकास: खोल समुद्रातील जैवविविधतेचा अभ्यास आणि संवर्धन.

• खोल महासागर सर्वेक्षण आणि अन्वेषणाचा विकास: खोल-समुद्र संसाधनांचे मॅपिंग आणि अन्वेषण.

• महासागरातील ऊर्जा आणि गोडे पाणी: ऊर्जा आणि गोड्या पाण्यासाठी महासागर संसाधने वापरण्यासाठी तंत्रज्ञान विकसित करणे.

घटक:

• मत्स्य 6000: मानवयुक्त सबमर्सिबल 6,000 मीटर खोलीपर्यंत पोहोचण्यास सक्षम आहे.

• रोबोटिक्स आणि आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स: खोल समुद्रातील शोधासाठी वापरला जातो.

• महासागर हवामान बदल सल्लागार सेवा: समुद्रावरील हवामान बदलाच्या प्रभावाची समज वाढवणे.

Q.7

शाश्वत विकास लक्ष्य (SDG) 7 चे उद्दिष्ट काय आहे?

1. सर्वांसाठी स्वच्छ पाण्याचा प्रवेश सुनिश्चित करणे
2. सर्वांसाठी परवडणारी, विश्वासार्ह, टिकाऊ आणि आधुनिक ऊर्जेचा प्रवेश सुनिश्चित करणे
3. सर्वांसाठी दर्जेदार शिक्षणाची उपलब्धता सुनिश्चित करणे
4. सर्वांसाठी आरोग्य सेवांचा प्रवेश सुनिश्चित करणे

Answer:

B

Sol:

• अलीकडेच जारी करण्यात आलेला SDG 7: एनर्जी प्रोग्रेस रिपोर्ट 2024 असे दर्शवितो की 2030 पर्यंत उर्जेसाठी शाश्वत विकास लक्ष्य (SDG) 7 साध्य करण्यासाठी जग अजूनही मार्गापासून दूर आहे.

SDG 7 बदल: ऊर्जा प्रगती अहवाल 2024:

• SDG 7 चे उद्दिष्ट: सर्वांसाठी परवडणारी, विश्वासाह, शाश्वत आणि आधुनिक ऊर्जेचा प्रवेश सुनिश्चित करणे.

कस्टोडियन एजन्सी:

- आंतरराष्ट्रीय ऊर्जा एजन्सी (IEA)
- इंटरनॅशनल रिन्यूएबल एनर्जी एजन्सी (IRENA)
- संयुक्त राष्ट्र सांख्यिकी विभाग (UNSD)
- जागतिक बँक
- जागतिक आरोग्य संघटना (WHO)

अहवाल सारांश:

• SDG 7 पुढे नेण्यासाठी ऊर्जा प्रवेश, ऊर्जा कार्यक्षमता, अक्षय ऊर्जा, स्वच्छ स्वयंपाक आणि आंतरराष्ट्रीय सहकार्य यावरील प्रगतीचा मागोवा घेतो.

प्रमुख निष्कर्ष:

- एका दशकात प्रथमच वीज नसलेल्या लोकांची संख्या वाढली आहे.
- 2022 मध्ये, 685 दशलक्ष लोकांना विजेची कमतरता होती, 2021 च्या तुलनेत 10 दशलक्ष अधिक.
- उप-सहारन आफ्रिकेतील लोकसंख्येच्या वाढीने नवीन वीज जोडण्यांना मागे टाकले आहे.

Q.8

2024 च्या अहवालानुसार, 2022 मध्ये किती लोकांना वीज उपलब्ध नव्हती?

1. 500 दशलक्ष
2. 750 दशलक्ष
3. 685 दशलक्ष
4. 1 अब्ज

Answer:

C

Sol:

• अलीकडेच जारी करण्यात आलेला SDG 7: एनर्जी प्रोग्रेस रिपोर्ट 2024 असे दर्शवितो की 2030 पर्यंत उर्जेसाठी शाश्वत विकास लक्ष्य (SDG) 7 साध्य करण्यासाठी जग अजूनही मार्गापासून दूर आहे.

SDG 7 बदल: ऊर्जा प्रगती अहवाल 2024:

• SDG 7 चे उद्दिष्ट: सर्वांसाठी परवडणारी, विश्वासाह, शाश्वत आणि आधुनिक ऊर्जेचा प्रवेश सुनिश्चित करणे.

कस्टोडियन एजन्सी:

- आंतरराष्ट्रीय ऊर्जा एजन्सी (IEA)
- इंटरनॅशनल रिन्यूएबल एनर्जी एजन्सी (IRENA)
- संयुक्त राष्ट्र सांख्यिकी विभाग (UNSD)
- जागतिक बँक
- जागतिक आरोग्य संघटना (WHO)

अहवाल सारांश:

• SDG 7 पुढे नेण्यासाठी ऊर्जा प्रवेश, ऊर्जा कार्यक्षमता, अक्षय ऊर्जा, स्वच्छ स्वयंपाक आणि आंतरराष्ट्रीय सहकार्य यावरील प्रगतीचा मागोवा घेतो.

प्रमुख निष्कर्ष:

- एका दशकात प्रथमच वीज नसलेल्या लोकांची संख्या वाढली आहे.
- 2022 मध्ये, 685 दशलक्ष लोकांना विजेची कमतरता होती, 2021 च्या तुलनेत 10 दशलक्ष अधिक.
- उप-सहारन आफ्रिकेतील लोकसंख्येच्या वाढीने नवीन वीज जोडण्यांना मागे टाकले आहे.

Q.9

रेड फ्लॅग 2024 सराव कुठे आयोजित करण्यात आला?

1. एडवर्ड्स एअर फोर्स बेस, कॅलिफोर्निया
2. नेलिस एअर फोर्स बेस, नेवाडा
3. राइट-पॅटरसन एअर फोर्स बेस, ओहायो
4. आयलसन एअर फोर्स बेस, अलास्का

Answer:

D

Sol:

• भारतीय वायुसेनेच्या (IAF) तुकडीने 04 जून ते 14 जून 24 या कालावधीत युनायटेड स्टेट्स एअर फोर्सच्या अलास्का येथील आयल्सन एअर फोर्स बेस येथे आयोजित रेड फ्लॅग 2024 या सरावात भाग घेतला.

सराव रेड फ्लॅग 2024 बदल:

• इव्हेंट: एक्स रेड फ्लॅग 2024 ची दुसरी आवृत्ती, एक प्रगत हवाई लढाऊ प्रशिक्षण सराव.

• वारंवारता: यूएस एअर फोर्सद्वारे वर्षातून चार वेळा आयोजित केले जाते.

सहभागी:

- भारतीय हवाई दल (IAF)
- रिपब्लिक ऑफ सिंगापुर एअर फोर्स (RSAF)
- युनायटेड किंगडमचे रॉयल एअर फोर्स (RAF).
- रॉयल नेदरलँड्स एअर फोर्स (RNLAf)
- जर्मन लुफ्टवाफे
- यूएस एअर फोर्स (USAF)

सरावाची रचना:

- रेड फोर्स: प्रामुख्याने USAF आक्रमक स्क्वॉड्रनच्या F-16 आणि F-15 विमानांसह हवाई संरक्षणाचे अनुकरण.
- ब्लू फोर्स: आक्षेपार्ह संमिश्र घटकांचे अनुकरण करणे.

Q.10

सराव लाल ध्वज 2024 .....द्वारे आयोजित केला जातो.

1. UK हवाई दल
2. रशियन हवाई दल
3. यूएस वायुसेना
4. चिनी हवाई दल

Answer:

C

Sol:

• भारतीय वायुसेनेच्या (IAF) तुकडीने 04 जून ते 14 जून 24 या कालावधीत युनायटेड स्टेट्स एअर फोर्सच्या अलास्का येथील आयल्सन एअर फोर्स बेस येथे आयोजित रेड फ्लॅग 2024 या सरावात भाग घेतला.

सराव रेड फ्लॅग 2024 बदल:

• इव्हेंट: एक्स रेड फ्लॅग 2024 ची दुसरी आवृत्ती, एक प्रगत हवाई लढाऊ प्रशिक्षण सराव.

• वारंवारता: यूएस एअर फोर्सद्वारे वर्षातून चार वेळा आयोजित केले जाते.

सहभागी:

- भारतीय हवाई दल (IAF)
- रिपब्लिक ऑफ सिंगापुर एअर फोर्स (RSAF)
- युनायटेड किंगडमचे रॉयल एअर फोर्स (RAF).
- रॉयल नेदरलँड्स एअर फोर्स (RNLAf)
- जर्मन लुफ्टवाफे
- यूएस एअर फोर्स (USAF)

सरावाची रचना:

- रेड फोर्स: प्रामुख्याने USAF आक्रमक स्क्वॉड्रनच्या F-16 आणि F-15 विमानांसह हवाई संरक्षणाचे अनुकरण.
- ब्लू फोर्स: आक्षेपार्ह संमिश्र घटकांचे अनुकरण करणे.

Q.11

2024 च्या जगातील सर्वोत्कृष्ट शाळा पारितोषिकांमध्ये महाराष्ट्रातील कोणत्या शाळेला "सपोर्टिंग हेल्दी लाईव्हस" साठी मान्यता मिळाली आहे?

1. मुंबई पब्लिक स्कूल एल के वाघजी इंटरनॅशनल
2. पार्ले टिळक विद्यालय
3. बालमोहन विद्यालय
4. शारदा विद्यालय

Answer:

A

Sol:

• 2024 च्या जगातील सर्वोत्कृष्ट शाळा पुरस्कारांसाठी 5 भारतीय शाळा शॉर्टलिस्टमध्ये आहेत.

• मुंबई पब्लिक स्कूल एल के वाघजी इंटरनॅशनल (IGCSE), महाराष्ट्रातील राज्य बालवाडी आणि प्राथमिक शाळा, जंक फूड काढून टाकून विद्यार्थ्यांमधील निरोगी जीवनशैलीला प्रोत्साहन देण्यासाठी केलेल्या प्रयत्नांमुळे "स्पोर्टिंग हेल्दी लाईव्हस" साठी ओळखली गेली आहे.

महत्वाचे मुद्दे:

• शाळा वंचित पार्श्वभूमीतील विद्यार्थ्यांना शिक्षण आणि खेळाद्वारे सक्षम करते.

• "समुदाय सहयोग" साठी जगातील सर्वोत्कृष्ट शाळेच्या पारितोषिकासाठी टॉप 10 शॉर्टलिस्टमध्ये हे ओळखले गेले आहे.

2024 च्या जगातील सर्वोत्कृष्ट शाळेच्या पुरस्कारांबद्दल:

• इव्हेंट: जगातील सर्वोत्कृष्ट शाळा पुरस्कार 2024

• आयोजित: T4 शिक्षण, UK

• उद्देश: जगभरातील शाळांना समाजाच्या प्रगतीमध्ये योगदान दिल्याबद्दल, विशेषत: COVID-19 च्या पार्श्वभूमीवर त्यांचा गौरव करणे.

• बक्षीस निधी: USD 50,000 पाच श्रेणीतील विजेत्यांमध्ये सामायिक केले.

टॉप 10 शॉर्टलिस्टमधील भारतीय शाळा:

• मुंबई पब्लिक स्कूल एल के वाघजी इंटरनॅशनल (IGCSE), मुंबई (महाराष्ट्र)

• वर्ग: निरोगी जीवनास समर्थन

• सरकारी सीएम RISE मॉडेल HSS, झाबुआ (मध्य प्रदेश)

• वर्ग: समुदाय सहयोग

• रायन इंटरनॅशनल स्कूल, वसंत कुंज (दिल्ली)

• श्रेणी: पर्यावरण कृती

• जी एच एस एस विनोबा आंबेडकर नगर, रतलाम (मध्य प्रदेश)

• श्रेणी: इनोव्हेशन

• कालवी इंटरनॅशनल पब्लिक स्कूल, मदुराई (तामिळनाडू)

• वर्ग: समुदाय सहयोग

Q.12

त्र्यंबकेश्वर मंदिराची सध्याची रचना कोणी बांधली?

1. छत्रपती शिवाजी महाराज
2. बाजीराव I
3. बाळाजी बाजीराव (नाना साहेब)
4. छत्रपती शाहू महाराज

Answer:

C

Sol:

त्र्यंबकेश्वर मंदिराविषयी:

• ठिकाण: त्र्यंबक, नाशिक जिल्हा, महाराष्ट्र.

• देवता: भगवान शिव.

• महत्त्व: भारतातील बारा ज्योतिर्लिंगांपैकी एक, जे भगवान शिवाचे सर्वात पवित्र निवासस्थान मानले जाते.

• स्थापत्य: मंदिर नागारा वास्तुशैलीमध्ये बांधले गेले आहे आणि जटिल कोरीव काम असलेल्या काळ्या दगडी बांधकामाचे वैशिष्ट्य आहे.

• ऐतिहासिक पार्श्वभूमी: सध्याची मंदिराची रचना तिसरे पेशवा बाळाजी बाजीराव (नाना साहेब म्हणूनही ओळखले जाते) यांनी 18व्या शतकात बांधली होती.

• कुंड (पवित्र तलाव): कुशावर्त कुंड, मंदिर संकुलातील एक पवित्र तलाव, गोदावरी नदीचे उगमस्थान मानले जाते.

• तीर्थक्षेत्र: हे एक प्रमुख तीर्थक्षेत्र आहे, विशेषत: कुंभमेळ्यादरम्यान, जो दर 12 वर्षांनी येतो.

Q.13

महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य अभियान (MJPJAY) चा वार्षिक प्रीमियम किती टक्के वाढला आहे?

1. 30%
2. 40%
3. 50%
4. 60%

Answer:

D

Sol:

• महाराष्ट्र सरकार जुलैमध्ये एक आरोग्य योजना सुरू करत आहे, जी प्रीमियममध्ये 60% वाढीसह येईल.

• राज्याच्या सुधारित प्रमुख आरोग्य योजना, महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य अभियान (MJPJAY) साठी वार्षिक प्रीमियम 60% ने वाढून 3,000 कोटीहून अधिक झाला आहे.

MJPJAY बद्दल:

• MJPJAY ही महाराष्ट्र सरकारने सुरू केलेली आरोग्य विमा योजना आहे.

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

• समाजातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांना दर्जेदार वैद्यकीय सेवा प्रदान करणे हा त्याचा उद्देश आहे.

उद्दिष्ट:

• कमी उत्पन्न असलेल्या कुटुंबांसाठी आरोग्य सेवांमध्ये प्रवेश सुधारण्यासाठी.

• आरोग्य सेवेसाठी खिशाबाहेरचा खर्च कमी करणे.

पात्रता:

• महाराष्ट्रातील रहिवासी ज्यांच्याकडे अंत्योदय कार्ड, अन्नपूर्णा कार्ड, पिवळे रेशन कार्ड किंवा केशरी रेशन कार्ड आहे.

• राज्यातील 14 कृषी संकटग्रस्त जिल्ह्यांतील सर्व शेतकरी.

• पांढरे शिधापत्रिकाधारक विशिष्ट परिस्थितीत कव्हरेजसाठी पात्र आहेत.

Q.14

प्रत्येक जिल्ह्यात बाल न्याय मंडळ (JJB) कोण स्थापन करते?

1. केंद्र सरकार
2. राज्य सरकार
3. सर्वोच्च न्यायालय
4. जिल्हा दंडाधिकारी

Answer:

B

Sol:

• पोर्शे केसच्या संदर्भात बाल न्याय मंडळाच्या (जेजेबी) दोन सदस्यांना अयोग्य वर्तनासाठी नोटिसा मिळाल्या आहेत.

जेजेबी बदल:

स्थापना:

• बाल न्याय (मुलांची काळजी आणि संरक्षण) कायदा, 2015 अंतर्गत स्थापना.

• राज्य सरकारने प्रत्येक जिल्ह्यात स्थापन केले.

रचना:

• मेट्रोपॉलिटन मॅजिस्ट्रेट किंवा प्रथम श्रेणी न्यायदंडाधिकारी यांचा समावेश होतो.

• दोन सामाजिक कार्यकर्ते, त्यापैकी किमान एक महिला असावी.

कार्ये:

• कायद्याच्या विरोधातील मुलांशी व्यवहार करते.

• चौकशी चालवते आणि पुनर्वसन आणि पुनर्प्रेषणासाठी आदेश पारित करते.

• किशोरांच्या कायदेशीर हक्कांचे रक्षण केल्याची खात्री करते.

अधिकार क्षेत्र:

• गुन्हा केल्याचा आरोप असलेल्या अल्पवयीन मुलांची प्रकरणे हाताळते.

• 16-18 वयोगटातील अल्पवयीन मुलांनी केलेल्या जघन्य गुन्ह्यांचा समावेश असलेली प्रकरणे वगळतात, जी बाल न्यायालयात हस्तांतरित केली जाऊ शकतात.

Q.15

शक्तीपीठ द्रुतगती मार्ग कोणत्या दोन प्रमुख स्थानांना जोडतो?

1. मुंबई आणि कोल्हापूर
2. नाशिक आणि तुळजापूर
3. महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ
4. नागपूर आणि गोवा

Answer:

D

Sol:

शक्तीपीठ एक्सप्रेस वे बदल:

• नाव: शक्तीपीठ एक्सप्रेसवे, ज्याला नागपूर-गोवा एक्सप्रेसवे असेही म्हणतात.

• लांबी: अंदाजे 760 किमी.

• लेन: सहा-लेन प्रवेश-नियंत्रित एक्सप्रेसवे.

• कनेक्टिव्हिटी: महाराष्ट्रातील नागपूरला गोव्याशी जोडते.

• यातून जातो: महाराष्ट्रातील १२ जिल्हे आणि गोव्यातील एक जिल्हा.

• मार्गावरील शक्तीपीठे: महालक्ष्मी, तुळजाभवानी आणि पन्नादेवी.

• महत्त्व: विदर्भ, मराठवाडा आणि कोकण प्रदेशातील

विकासाला चालना देऊन नागपूर आणि गोवा दरम्यान प्रवास आणि कनेक्टिव्हिटीमध्ये क्रांती घडवून आणण्याचे उद्दिष्ट आहे.

Q.1

कोणता देश ऑगस्ट 2024 मध्ये पहिला बहुराष्ट्रीय हवाई सराव तरंग शक्ती आयोजित करेल ?

1. भारत
2. श्रीलंका
3. यू.एस
4. फ्रान्स

Answer:

A

Sol:

तरंग शक्ती-2024 बदल:

उद्दिष्ट:

- व्यावसायिक परस्परसंवाद वाढवणे, सहभागी सैन्याचे रोजगार तत्वज्ञान समृद्ध करणे आणि मौल्यवान अंतर्दृष्टीची देवाणघेवाण सुलभ करणे.
- सहकार्याद्वारे रणनीतिक आणि ऑपरेशनल क्षमता वाढवणे.

वेळापत्रक:

- पहिला टप्पा: दक्षिण भारत, ऑगस्टचे पहिले दोन आठवडे.
- टप्पा 2: वेस्टर्न सेक्टर, ऑगस्टच्या शेवटी ते सप्टेंबरच्या मध्यापर्यंत.

सहभागी देश:

- ऑस्ट्रेलिया
- फ्रान्स
- जर्मनी (लढाऊ विमाने आणि A-400M वाहतूक विमान तैनात करणे)
- जपान
- स्पेन
- संयुक्त अरब अमिराती
- युनायटेड किंगडम
- संयुक्त राष्ट्र

Q.2

तरंग शक्ती-2024 मध्ये खालीलपैकी कोणता देश सहभागी नाही?

1. जपान
2. स्पेन
3. कॅनडा
4. संयुक्त अरब अमिराती

Answer:

C

Sol:

तरंग शक्ती-2024 बदल:

उद्दिष्ट:

- व्यावसायिक परस्परसंवाद वाढवणे, सहभागी सैन्याचे रोजगार तत्वज्ञान समृद्ध करणे आणि मौल्यवान अंतर्दृष्टीची देवाणघेवाण सुलभ करणे.
- सहकार्याद्वारे रणनीतिक आणि ऑपरेशनल क्षमता वाढवणे.

वेळापत्रक:

- पहिला टप्पा: दक्षिण भारत, ऑगस्टचे पहिले दोन आठवडे.
- टप्पा 2: वेस्टर्न सेक्टर, ऑगस्टच्या शेवटी ते सप्टेंबरच्या मध्यापर्यंत.

सहभागी देश:

- ऑस्ट्रेलिया
- फ्रान्स
- जर्मनी (लढाऊ विमाने आणि A-400M वाहतूक विमान तैनात करणे)
- जपान
- स्पेन
- संयुक्त अरब अमिराती
- युनायटेड किंगडम
- संयुक्त राष्ट्र

Q.3

PM-KISAN योजनेचे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?

1. कृषी क्षेत्रात रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देणे
2. ग्रामीण भागात कृषी पायाभूत सुविधा सुधारणे
3. सर्व जमीनधारक शेतकरी कुटुंबांना उत्पन्नाचा आधार देणे
4. सेंद्रिय शेतीला प्रोत्साहन देणे

Answer:

C

Sol:

पीएम-किसान बदल:

- लॉच तारीख: फेब्रुवारी 24, 2019
- उद्दिष्ट: सर्व जमीनधारक शेतकरी कुटुंबांना त्यांच्या आर्थिक गरजा पूर्ण करण्यासाठी कृषी आणि संबंधित क्रियाकलापांशी संबंधित विविध निविष्ठा तसेच घरगुती गरजा पूर्ण करण्यासाठी उत्पन्न समर्थन प्रदान करणे.
- लक्ष्य लाभार्थी: लहान आणि सीमांत शेतकरी
- आर्थिक सहाय्य: प्रति कुटुंब प्रति वर्ष ₹6,000
- हप्ते: प्रत्येकी ₹2,000 च्या तीन समान हप्त्यांमध्ये दिले
- पेमेंट मोड: लाभार्थ्यांच्या बँक खात्यांमध्ये थेट लाभ हस्तांतरण (DBT)

Q.4

PM-KISAN योजनेतर्गत प्रति कुटुंब प्रति वर्ष किती आर्थिक सहाय्य दिले जाते?

1. ₹५,०००
2. ₹6,000
3. ₹10,000
4. ₹१२,०००

Answer:

B

Sol:

पीएम-किसान बदल:

- लॉच तारीख: फेब्रुवारी 24, 2019
- उद्दिष्ट: सर्व जमीनधारक शेतकरी कुटुंबांना त्यांच्या आर्थिक गरजा पूर्ण करण्यासाठी कृषी आणि संबंधित क्रियाकलापांशी संबंधित विविध निविष्ठा तसेच घरगुती गरजा पूर्ण करण्यासाठी उत्पन्न समर्थन प्रदान करणे.
- लक्ष्य लाभार्थी: लहान आणि सीमांत शेतकरी
- आर्थिक सहाय्य: प्रति कुटुंब प्रति वर्ष ₹6,000
- हप्ते: प्रत्येकी ₹2,000 च्या तीन समान हप्त्यांमध्ये दिले
- पेमेंट मोड: लाभार्थ्यांच्या बँक खात्यांमध्ये थेट लाभ हस्तांतरण (DBT)

Q.5

कोणत्या संस्थेने **eMigrate** पोर्टलद्वारे अतिरिक्त डिजिटल पेमेंट सेवा देण्यासाठी परराष्ट्र मंत्रालयासोबत सामंजस्य करार केला आहे?

1. भारतीय रिझर्व्ह बँक (RBI)
2. HDFC बँक
3. ICICI बँक
4. स्टेट बँक ऑफ इंडिया (SBI)

Answer:

D

Sol:

eMigrate पोर्टल बदल:

- प्रक्षेपण वर्ष: 2014
- उद्दिष्ट: ज्या देशांमध्ये स्थलांतर तपासणे आवश्यक आहे अशा देशांमध्ये जाणाऱ्या भारतीय कामगारांसाठी स्थलांतर प्रक्रिया ऑनलाइन आणि पारदर्शक बनवणे.
- महत्वाची वैशिष्ट्ये:
  - ऑनलाइन पोर्टल: परदेशी नियोक्ते, नोंदणीकृत भर्ती एजंट आणि प्रवासी भारतीय विमा योजना जारी करणाऱ्या विमा कंपन्यांना जोडते.
  - निर्बाध स्थलांतर: निर्बाध, सुरक्षित आणि कायदेशीर स्थलांतर सुलभ करते.
  - ऐच्छिक नोंदणी: परदेशातील रोजगारासाठी ECNR

(Emigration Check Not Required) श्रेणीचे पासपोर्ट धारण केलेल्या स्थलांतरितांच्या ऐच्छिक नोंदणीसाठी यंत्रणा.

- पासपोर्ट सेवा प्रकल्पासह एकत्रीकरण: ईसीआर (इमिग्रेशन क्लीयरन्स आवश्यक) श्रेणीतील कामगारांच्या पासपोर्ट तपशीलांची पडताळणी करते, बनावट पासपोर्ट प्रकरणे शोधण्यात आणि नोंदणी टप्प्यावर डेटा एंट्री त्रुटी सुधारण्यात मदत करते.
- पर्यवेक्षण: ECR श्रेणी पासपोर्ट असलेल्या भारतीय कामगारांच्या स्थलांतरावर देखरेख करण्यासाठी परराष्ट्र व्यवहार मंत्रालयाचा ओव्हरसीज एम्प्लॉयमेंट (OE) आणि प्रोटेक्टर जनरल ऑफ इमिग्रंट्स (PGE) विभाग जबाबदार आहे.

Q.6

eMigrate पोर्टलचे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?

1. विदेशी व्यापार धोरणे वाढवणे
2. इमिग्रेशन चेक आवश्यक असलेल्या देशांमध्ये जाणाऱ्या भारतीय कामगारांसाठी स्थलांतर प्रक्रिया ऑनलाइन आणि पारदर्शक करण्यासाठी
3. भारतातील पर्यटनाला चालना देण्यासाठी
4. देशांतर्गत व्यवहारांसाठी डिजिटल पेमेंट सुलभ करण्यासाठी

Answer:

B

Sol:

eMigrate पोर्टल बदल:

- प्रक्षेपण वर्ष: 2014
- उद्दिष्ट: ज्या देशांमध्ये स्थलांतर तपासणे आवश्यक आहे अशा देशांमध्ये जाणाऱ्या भारतीय कामगारांसाठी स्थलांतर प्रक्रिया ऑनलाइन आणि पारदर्शक बनवणे. महत्वाची वैशिष्ट्ये:
- ऑनलाइन पोर्टल: परदेशी नियोक्ते, नोंदणीकृत भर्ती एजंट आणि प्रवासी भारतीय विमा योजना जारी करणाऱ्या विमा कंपन्यांना जोडते.
- निर्बाध स्थलांतर: निर्बाध, सुरक्षित आणि कायदेशीर

स्थलांतर सुलभ करते.

- ऐच्छिक नोंदणी: परदेशातील रोजगारासाठी ECNR (Emigration Check Not Required) श्रेणीचे पासपोर्ट धारण केलेल्या स्थलांतरितांच्या ऐच्छिक नोंदणीसाठी यंत्रणा.
- पासपोर्ट सेवा प्रकल्पासह एकत्रीकरण: ईसीआर (इमिग्रेशन क्लीयरन्स आवश्यक) श्रेणीतील कामगारांच्या पासपोर्ट तपशीलांची पडताळणी करते, बनावट पासपोर्ट प्रकरणे शोधण्यात आणि नोंदणी टप्प्यावर डेटा एंट्री त्रुटी सुधारण्यात मदत करते.
- पर्यवेक्षण: ECR श्रेणी पासपोर्ट असलेल्या भारतीय कामगारांच्या स्थलांतरावर देखरेख करण्यासाठी परराष्ट्र व्यवहार मंत्रालयाचा ओव्हरसीज एम्प्लॉयमेंट (OE) आणि प्रोटेक्टर जनरल ऑफ इमिग्रंट्स (PGE) विभाग जबाबदार आहे.

Q.7

ग्रेट योजना कोणत्या मिशन अंतर्गत चालते?

1. राष्ट्रीय तांत्रिक वस्त्रोद्योग अभियान (NTTM)
2. राष्ट्रीय स्टार्टअप मिशन
3. नॅशनल इनोव्हेशन मिशन
4. राष्ट्रीय वस्त्रोद्योग विकास अभियान

Answer:

A

Sol:

ग्रेट योजनेबद्दल:

- उद्दिष्ट: तरुण नवकल्पक, शास्त्रज्ञ/तंत्रज्ञानी आणि तांत्रिक वस्त्रोद्योगातील स्टार्टअप उपक्रमांना त्यांच्या कल्पनांचे व्यावसायिक तंत्रज्ञान/उत्पादनांमध्ये भाषांतर करण्यासाठी आणि भारताला स्वावलंबी बनवण्यासाठी प्रोत्साहित करते.
- समर्थन:
- वैयक्तिक उद्योजक
- स्टार्ट-अप्स
- उद्देश:
- फंक्शनल प्रोटोटाइपचा विकास

- तांत्रिक वस्त्रोद्योगातील तंत्रज्ञानाचे व्यावसायिकीकरण निधी:
- 50 लाख रुपयांपर्यंतचे अनुदान
- निधी कालावधी: 18 महिन्यांपर्यंत

Q.8

ग्रेट योजनेअंतर्गत किती अनुदान दिले जाऊ शकते?

1. 10 लाखांपर्यंत
2. रु. 25 लाखांपर्यंत
3. 50 लाखांपर्यंत
4. रु. 1 कोटी पर्यंत

Answer:

C

Sol:

ग्रेट योजनेबद्दल:

- उद्दिष्ट: तरुण नवकल्पक, शास्त्रज्ञ/तंत्रज्ञानी आणि तांत्रिक वस्त्रोद्योगातील स्टार्टअप उपक्रमांना त्यांच्या कल्पनांचे व्यावसायिक तंत्रज्ञान/उत्पादनांमध्ये भाषांतर करण्यासाठी आणि भारताला स्वावलंबी बनवण्यासाठी प्रोत्साहित करते.

समर्थन:

- वैयक्तिक उद्योजक
- स्टार्ट-अप्स

उद्देश:

- फंक्शनल प्रोटोटाइपचा विकास
- तांत्रिक वस्त्रोद्योगातील तंत्रज्ञानाचे व्यावसायिकीकरण निधी:
- 50 लाख रुपयांपर्यंतचे अनुदान
- निधी कालावधी: 18 महिन्यांपर्यंत

Q.9

जपान-भारत सागरी सराव (JIMEX) 2024 कुठे आयोजित करण्यात आला?

1. टोकियो
2. ओंध
3. कच्छ
4. योकोसुका

Answer:

D

Sol:

जिमेक्स 24 बद्दल:

- आवृत्ती: 2012 मध्ये सुरु झाल्यापासून आठवी आवृत्ती.
- टप्पे: बंदर आणि समुद्र दोन्ही टप्प्यांचा समावेश आहे.
- हार्बर फेज: व्यावसायिक, क्रीडा आणि सामाजिक संवादांचा समावेश आहे.
- सागरी टप्पा: दोन्ही देशांचे नौदल संयुक्तपणे त्यांचे युद्ध लढण्याचे कौशल्य वाढवतील आणि आंतरकार्यक्षमता वाढवतील.

सहभागी :

- भारतीय नौदल: स्वदेशी स्टेलथ फ्रिगेट INS शिवालिक.
- जपान सागरी सेल्फ-डिफेन्स फोर्स: गाइडेड मिसाइल डिस्ट्रॉयर जेएस युगिरी.

उद्दिष्टे:

- एकमेकांच्या सर्वोत्तम पद्धतींमधून शिकण्याची संधी.
- भारत आणि जपान दरम्यान ऑपरेशनल परस्परसंवाद सुलभ करते.
- इंडो-पॅसिफिक प्रदेशातील सागरी सुरक्षेसाठी सामायिक वचनबद्धतेची पुष्टी करते.

Q.10

2024 मध्ये JIMEX ची कोणती आवृत्ती आयोजित केली जात आहे?

1. 6
2. 7
3. 8
4. 9

Answer:

C

Sol:

जिमेक्स 24 बदल:

- आवृत्ती: 2012 मध्ये सुरु झाल्यापासून आठवी आवृत्ती.
- टप्पे: बंदर आणि समुद्र दोन्ही टप्प्यांचा समावेश आहे.
- हार्बर फेज: व्यावसायिक, क्रीडा आणि सामाजिक संवादांचा समावेश आहे.
- सागरी टप्पा: दोन्ही देशांचे नौदल संयुक्तपणे त्यांचे युद्ध लढण्याचे कौशल्य वाढवतील आणि आंतरकार्यक्षमता वाढवतील.

सहभागी :

- भारतीय नौदल: स्वदेशी स्टेल्थ फ्रिगेट INS शिवालिक.
- जपान सागरी सेल्फ-डिफेन्स फोर्स: गाइडेड मिसाइल डिस्ट्रॉयर जेएस युगिरी.

उद्दिष्टे:

- एकमेकांच्या सर्वोत्तम पद्धतींमधून शिकण्याची संधी.
- भारत आणि जपान दरम्यान ऑपरेशनल परस्परसंवाद सुलभ करते.
- इंडो-पॅसिफिक प्रदेशातील सागरी सुरक्षेसाठी सामायिक वचनबद्धतेची पुष्टी करते.

Q.11

मर्सरच्या 2024 कॉस्ट ऑफ लिव्हिंग सर्वेक्षणात मुंबईचे जागतिक रँकिंग काय आहे?

1. 122
2. 136
3. 96
4. 120

Answer:

B

Sol:

- मर्सरच्या 2024 कॉस्ट ऑफ लिव्हिंग सर्वेक्षणात जागतिक स्तरावर 136 व्या क्रमांकावर असलेल्या

मुंबईच्या राहणीमानाच्या खर्चात लक्षणीय वाढ झाली आहे.
• इतर भारतीय शहरांनीही राहणीमानाच्या खर्चात बदल अनुभवले: दिल्ली आता 164 व्या क्रमांकावर आहे.

महत्वाचे मुद्दे:

मुंबईचा राहण्याचा खर्च:

- 'स्वप्नांचे शहर' म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या मुंबईत राहण्याची किंमत जास्त आहे.
- रिअल इस्टेट, वस्तू, वैयक्तिक काळजी, ऊर्जा आणि उपयुक्तता, वाहतूक आणि घरांच्या भाड्यासाठी उच्च खर्च.
- बॉलीवूड स्टार्सची मुंबईत मालमत्ता आहे, ज्यामुळे रिअल इस्टेटच्या उच्च खर्चात भर पडते.

2023 ते 2024 पर्यंत राहण्याची किंमत बदल:

- मुंबई 147 व्या स्थानावरून 136 व्या स्थानावर पोहोचली.
- दिल्ली 169 व्या क्रमांकावरून 164 व्या स्थानावर गेली.
- कोलकाता 211 व्या ते 207 व्या क्रमांकावर आहे.
- पुणे 215 ते 205 वा.
- चेन्नईची 184व्या क्रमांकावरून 189व्या क्रमांकावर घसरण झाली.
- बेंगळूरू १८९ ते १९५ वा.
- हैदराबाद 202 वर राहिला.

प्रादेशिक क्रमवारी:

- परप्रांतीयांसाठी मुंबई हे आशियातील 21 वे सर्वात महागडे शहर आहे.
- या प्रदेशात दिल्ली 30 व्या क्रमांकावर आहे.

जागतिक क्रमवारी:

- शीर्ष पाच शहरे अपरिवर्तित राहिली: हाँगकाँगने अक्विल स्थान कायम ठेवले, त्यानंतर सिंगापूर, झुरिच (स्वित्झर्लंड), जिनिव्हा (स्वित्झर्लंड), बासेल (स्वित्झर्लंड), बर्न (स्वित्झर्लंड), न्यूयॉर्क शहर (यूएस), लंडन (यूके), नासाऊ (बहामास), आणि लॉस एंजेलिस (यूएस).

Q.12

राष्ट्रीय महिला आयोग (NCW) ची स्थापना कधी झाली?

1. 1990
2. 1991
3. 1992
4. 1993

Answer:

C

Sol: मुंबईतील उपनगरीय रेल्वे वाहतूक वाढवण्याच्या उद्देशाने याची स्थापना करण्यात आली.

NCW बदल:

- स्थापना: राष्ट्रीय महिला आयोग (NCW) ची स्थापना जानेवारी 1992 मध्ये राष्ट्रीय महिला आयोग कायदा, 1990 अंतर्गत करण्यात आली.
- उद्देश: NCW ची निर्मिती महिलांच्या हिताचे रक्षण आणि संवर्धन करण्यासाठी, त्यांचे हक्क सुनिश्चित करण्यासाठी आणि त्यांना प्रभावित करणाऱ्या समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी करण्यात आली होती.

रचना:

- आयोगामध्ये एक अध्यक्ष, पाच सदस्य आणि एक सदस्य-सचिव असतात.
- अध्यक्षांची नियुक्ती केंद्र सरकार करते.
- सल्लागार भूमिका: आयोग महिलांना प्रभावित करणाऱ्या धोरणात्मक बाबींवर सरकारला सल्ला देतो आणि महिला कल्याणासाठी कायदे आणि धोरणांची प्रभावी अंमलबजावणी सुनिश्चित करण्यासाठी काम करतो.
- वार्षिक अहवाल: आयोग केंद्र सरकारला त्याच्या क्रियाकलापांवर वार्षिक अहवाल सादर करतो, जे नंतर संसदेत मांडले जातात.

Q.13

मुंबई रेल्वे विकास कॉर्पोरेशन (MRVC) कोणाच्या मालकीची आहे?

1. फक्त महाराष्ट्र सरकार
2. फक्त भारत सरकार
3. भारत सरकार आणि महाराष्ट्र सरकारचा संयुक्त उपक्रम
4. खाजगी क्षेत्र आणि भारत सरकार

Answer:

C

Sol:

MRVC बदल:

- स्थापना: MRVC ची 12 जुलै 1999 रोजी स्थापना झाली.
- उद्देश: रेल्वेच्या पायाभूत सुविधा वाढवण्याच्या आणि

मुंबईतील उपनगरीय रेल्वे वाहतूक वाढवण्याच्या उद्देशाने याची स्थापना करण्यात आली.

- मालकी: MRVC हा भारत सरकार आणि महाराष्ट्र सरकारचा संयुक्त उपक्रम आहे.
- मिशन: मुंबई उपनगरीय रेल्वे नेटवर्कची क्षमता, वेग आणि सुरक्षितता सुधारण्यासाठी मजबूत आणि कार्यक्षम रेल्वे पायाभूत सुविधा विकसित करणे.

Q.14

मुंबईला किती तलाव पाणी देतात?

1. 5
2. 7
3. 8
4. 10

Answer:

B

Sol:

- मुंबईतील पाण्याचे महत्त्वपूर्ण संकट, सध्याचा पाणीसाठा ५३.५% आहे, गेल्या पाच वर्षांतील सर्वात कमी पातळी आहे.
- मुंबईला पाणीपुरवठा करणाऱ्या सात तलावांमधील पाणीसाठा कमी झाला आहे.

सात तलावांबद्दल:

- अप्पर वैतरणा
- मोडक सागर
- तानसा
- मध्य वैतरणा
- भातसा
- वेहार
- तुळशी

Q.15

मुळात महाराष्ट्र विधानपरिषदेची स्थापना कोणत्या कायद्यानुसार झाली?

1. भारत सरकार कायदा, 1919
2. भारत सरकार कायदा, 1935
3. भारतीय स्वातंत्र्य कायदा, 1947
4. मुंबई पुनर्रचना कायदा, 1960

Answer:

B

Sol:

महाराष्ट्र विधानपरिषद निवडणुकीबद्दल:

- प्रकार: द्विसदनी विधानमंडळ
- स्थापना: 1937 (मूळतः भारत सरकार कायदा, 1935 चा भाग म्हणून स्थापित)
- सदस्य: 78 (सध्याचे संख्याबळ)
- मुदत: ६ वर्षे (दर २ वर्षांनी १/३ सदस्य निवृत्त होतात)
- रचना: महाराष्ट्र विधानमंडळाचे वरिष्ठ सभागृह (विधान परिषद).

निवडणूक प्रक्रिया:

- विधानसभा सदस्य (आमदार) द्वारे निवडलेले: 30 सदस्य
- पदवीधर मतदार संघाद्वारे निवडलेले: 7 सदस्य
- शिक्षक मतदार संघाद्वारे निवडलेले: 7 सदस्य
- स्थानिक प्राधिकरणांद्वारे निवडलेले: 22 सदस्य
- राज्यपालांकडून नामनिर्देशित: 12 सदस्य

Q.1

भारतात किमान आधारभूत किंमत (MSP) कोण जाहीर करते?

1. भारत सरकार
2. कृषी मंत्रालय
3. कृषी खर्च आणि किमती आयोग (CACP)
4. भारतीय अन्न महामंडळ (FCI)

Answer:

A

Sol:

सरकारने धानासाठी किमान आधारभूत किंमत (MSP) 5.35% ने वाढवली आहे, 2024-25 च्या खरीप मार्केटिंग हंगामासाठी 2,300 रुपये प्रति क्विंटल सेट केली आहे, 19 जून पासून लागू.

एमएसपी बदल:

एमएसपी हा शेतमालाच्या किमतींमध्ये तीव्र घसरण होण्यापासून कृषी उत्पादकांना विमा देण्यासाठी सरकारचा एक प्रकारचा बाजार हस्तक्षेप आहे.

उद्देश: शेतकऱ्यांना हमी भाव आणि खात्रीशीर बाजारपेठ उपलब्ध करून देणे, बाजारभावातील चढ-उतारांपासून त्यांचे संरक्षण करणे.

फिक्सेशन ऑथॉरिटी: कृषी खर्च आणि किमती आयोगाच्या (CACP) शिफारशींवर आधारित काही पिकांसाठी पेरणीच्या हंगामाच्या सुरुवातीला भारत सरकारकडून MSP जाहीर केला जातो.

कव्हेरेज: तृणधान्ये (धान, गहू, बाली, ज्वारी, बाजरी, मका, नाचणी), कडधान्ये (हरभरा, अरहर/तुर, मूग, उडीद, मसूर), तेलबिया (भुईमूग, रेपसीड-मोहरी,) यासह २३ पिकांसाठी एमएसपी जाहीर केला आहे. सोयाबीन, तीळ, सूर्यफूल, करडई, नायजर बियाणे, व्यावसायिक पिके (कापूस, ऊस, कोपरा), आणि इतर (ताग, तंबाखू).

निर्धाराचे निकष:

उत्पादन खर्च

इनपुट किमतींमध्ये बदल

बाजार भाव ट्रेंड

मागणी आणि पुरवठा

आंतर-पीक किंमत समता

कृषी आणि बिगर कृषी क्षेत्रांमधील व्यापाराच्या अटी

उत्पादन खर्चापेक्षा किमान 50% मार्जिन

अंमलबजावणी:

MSP ची अंमलबजावणी भारतीय अन्न महामंडळ (FCI) आणि राज्य एजन्सी यांसारख्या खरेदी संस्थांद्वारे केली जाते.

घोषित आधारभूत किंमत मिळण्याची खात्री करून ते एमएसपीवर शेतकऱ्यांकडून पिकांची खरेदी करतात.

उद्देश:

शेतकऱ्यांचे उत्पन्न स्थिर करण्यासाठी.

शेतकऱ्यांना नवीन तंत्रज्ञान आणि आधुनिक कृषी पद्धतींचा अवलंब करण्यास प्रोत्साहन देणे.

पुरवठा स्थिर करून अन्न सुरक्षा सुनिश्चित करणे.

Q.2

किमान आधारभूत किंमत (MSP) योजनेअंतर्गत किती पिके समाविष्ट आहेत?

1. २०
2. २१
3. २२
4. २३

Answer:

D

Sol:

सरकारने धानासाठी किमान आधारभूत किंमत (MSP) 5.35% ने वाढवली आहे, 2024-25 च्या खरीप मार्केटिंग हंगामासाठी 2,300 रुपये प्रति क्विंटल सेट केली आहे, 19 जून पासून लागू.

एमएसपी बदल:

एमएसपी हा शेतमालाच्या किमतीत तीव्र घसरण होण्यापासून कृषी उत्पादकांना विमा देण्यासाठी सरकारचा बाजारातील हस्तक्षेप आहे.

उद्देश: शेतकऱ्यांना हमी भाव आणि खात्रीशीर बाजारपेठ उपलब्ध करून देणे, बाजारभावातील चढ-उतारांपासून त्यांचे संरक्षण करणे.

फिक्सेशन ऑथॉरिटी: कृषी खर्च आणि किमती आयोगाच्या (CACP) शिफारशीवर आधारित काही पिकांसाठी पेरणीच्या हंगामाच्या सुरुवातीला भारत सरकारकडून MSP जाहीर केला जातो.

कव्हेरेज: तृणधान्ये (धान, गहू, बार्ली, ज्वारी, बाजरी, मका, नाचणी), कडधान्ये (हरभरा, अरहर/तुर, मूग, उडीद, मसूर), तेलबिया (भुईमूग, रेपसीड-मोहरी,) यासह २३ पिकांसाठी एमएसपी जाहीर केला आहे. सोयाबीन, तीळ, सूर्यफूल, करडई, नायजर बियाणे), व्यावसायिक पिके (कापूस, ऊस, कोपरा), आणि इतर (ताग, तंबाखू).

निर्धाराचे निकष:

उत्पादन खर्च

इनपुट किंमतींमध्ये बदल

बाजार भाव ट्रेड

मागणी आणि पुरवठा

आंतर-पीक किंमत समता

कृषी आणि बिगर कृषी क्षेत्रांमधील व्यापाराच्या अटी

उत्पादन खर्चापेक्षा किमान 50% मार्जिन

अंमलबजावणी:

MSP ची अंमलबजावणी भारतीय अन्न महामंडळ (FCI) आणि राज्य एजन्सी यांसारख्या खरेदी संस्थांद्वारे केली जाते.

घोषित आधारभूत किंमत मिळण्याची खात्री करून ते एमएसपीवर शेतकऱ्यांकडून पिकांची खरेदी करतात.

उद्देश:

शेतकऱ्यांचे उत्पन्न स्थिर करण्यासाठी.

शेतकऱ्यांना नवीन तंत्रज्ञान आणि आधुनिक कृषी पद्धतींचा अवलंब करण्यास प्रोत्साहन देणे.

पुरवठा स्थिर करून अन्न सुरक्षा सुनिश्चित करणे.

Q.3

सिकलसेल रोगात लाल रक्तपेशी कोणता आकार घेतात?

1. गोलाकार
2. ओव्हल
3. चंद्रकोर
4. त्रिकोणी

Answer:

C

Sol:

सिकलसेल रोग:

सिकल सेल डिजीज (SCD) हा लाल रक्तपेशींच्या विकृतींचा एक समूह आहे जो असामान्य हिमोग्लोबिन द्वारे दर्शविला जातो, ज्याला हिमोग्लोबिन S म्हणून ओळखले जाते, जे लाल रक्तपेशींना सिकल किंवा अर्धचंद्राच्या आकारात विकृत करते.

प्रकार:

सिकल सेल अॅनिमिया (HbSS) हा सर्वात सामान्य प्रकार आहे.

इतर प्रकारांमध्ये हिमोग्लोबिन SC रोग (HbSC), हिमोग्लोबिन S β 0 थॅलेसेमिया आणि हिमोग्लोबिन S β + थॅलेसेमिया यांचा समावेश होतो.

लक्षण: एससीडीच्या लक्षणांमध्ये अशक्तपणा, वेदनांचे भाग (संकट), हात आणि पायांना सूज येणे, वारंवार संसर्ग

होणे, वाढीस उशीर होणे आणि दृष्टी समस्या यांचा समावेश होतो.

Q.4

कोणत्या प्रकारचे असामान्य हिमोग्लोबिन सिकलसेल रोगाचे वैशिष्ट्य आहे?

1. हिमोग्लोबिन A
2. हिमोग्लोबिन B
3. हिमोग्लोबिन S
4. हिमोग्लोबिन E

Answer:

C

Sol:

सिकलसेल रोग:

सिकल सेल डिजीज (SCD) हा लाल रक्तपेशींच्या विकारांचा एक समूह आहे जो असामान्य हिमोग्लोबिन द्वारे दर्शविला जातो, ज्याला हिमोग्लोबिन S म्हणून ओळखले जाते, जे लाल रक्तपेशींना सिकल किंवा चंद्रकौर आकारात विकृत करते.

प्रकार:

सर्वात सामान्य प्रकार म्हणजे सिकल सेल अॅनिमिया (HbSS).

इतर प्रकारांमध्ये हिमोग्लोबिन SC रोग (HbSC), हिमोग्लोबिन S β 0 थॅलेसेमिया आणि हिमोग्लोबिन S β + थॅलेसेमिया यांचा समावेश होतो.

लक्षण: एससीडीच्या लक्षणांमध्ये अशक्तपणा, वेदनांचे भाग (संकट), हात आणि पायांना सूज येणे, वारंवार संक्रमण होणे, वाढीस उशीर होणे आणि दृष्टी समस्या यांचा समावेश होतो.

Q.5

तेलुगूसाठी साहित्य अकादमी युवा पुरस्कार कोणाला देण्यात आला?

1. रमेश कार्तिक नाईक
2. संदेश कुमार
3. रामा रेड्डी
4. किशन राव

Answer:

A

Sol:

आदिवासी ठांडा निजामाबाद जिल्ह्यातील 26 वर्षीय लेखक रमेश कार्तिक नाईक यांना त्यांच्या "धवलो" (साँग ऑफ लॅमेंट, 2021) या लघुकथा संग्रहासाठी तेलुगूसाठी साहित्य अकादमी युवा पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.

साहित्य अकादमी युवा पुरस्काराबद्दल:

याचे औपचारिक उद्घाटन 12 मार्च 1954 रोजी भारत सरकारने केले.

पुरस्कार देणारी संस्था: साहित्य अकादमी, भारताची राष्ट्रीय पत्र अकादमी.

उद्देश: तरुण भारतीय लेखकांच्या उत्कृष्ट साहित्यकृतींना ओळखणे आणि त्यांचा प्रचार करणे.

पात्रता: 1 जानेवारी 2024 पर्यंत 35 किंवा त्यापेक्षा कमी वयाचे लेखक, कोणत्याही टी मध्ये लेखन

त्यांनी 24 भारतीय भाषा ओळखल्या.

श्रेणी: काल्पनिक कथा, कविता, नाटक, समीक्षा, प्रवासवर्णन, आत्मचरित्र, चरित्र आणि साहित्यिक अनुवाद.

पारितोषिक: रोख ₹50,000, एक कोरलेली तांब्याची फळी आणि प्रशस्तीपत्र.

Q.6

रमेश कार्तिक नाईक यांना साहित्य अकादमी युवा पुरस्कार कोणत्या साहित्यिक कार्यासाठी मिळाला?

1. लोकांचे गाणे
2. धवलो
3. 2 राज्यांची कथा
4. भारत महत्त्वाचा का आहे ?

Answer:

B

Sol:

आदिवासी ठांडा निजामाबाद जिल्ह्यातील 26 वर्षीय लेखक रमेश कार्तिक नाईक यांना त्यांच्या "धवलो" (साँग ऑफ लॅमेंट, 2021) या लघुकथा संग्रहासाठी तेलुगूसाठी साहित्य अकादमी युवा पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.

साहित्य अकादमी युवा पुरस्काराबद्दल:

याचे औपचारिक उद्घाटन 12 मार्च 1954 रोजी भारत सरकारने केले.

पुरस्कार देणारी संस्था: साहित्य अकादमी, भारताची राष्ट्रीय पत्र अकादमी.

उद्देश: तरुण भारतीय लेखकांच्या उत्कृष्ट साहित्यकृतींना ओळखणे आणि त्यांचा प्रचार करणे.

पात्रता: 1 जानेवारी 2024 पर्यंत 35 वर्षे किंवा त्यापेक्षा कमी वयाचे लेखक, 24 मान्यताप्राप्त भारतीय भाषांपैकी कोणत्याही भाषेत लेखन.

श्रेणी: काल्पनिक कथा, कविता, नाटक, समीक्षा, प्रवासवर्णन, आत्मचरित्र, चरित्र आणि साहित्यिक अनुवाद.

पारितोषिक: रोख ₹50,000, एक कोरलेली तांब्याची फळी आणि प्रशस्तीपत्र.

Q.7

कृषी सखी अभिसरण कार्यक्रम (KSCP) चे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?

1. ग्रामीण महिलांच्या सक्षमीकरणाद्वारे ग्रामीण भारताचा कायापालट
2. शहरी शेती तंत्रात सुधारणा
3. आंतरराष्ट्रीय कृषी व्यापाराला चालना देणे
4. नवीन कृषी तंत्रज्ञान विकसित करणे

Answer:

A

Sol:

भारताच्या पंतप्रधानांनी अलीकडेच कृषी सखी अभिसरण

कार्यक्रम (KSCP) अंतर्गत बचत गटांमधील (SHGs) 30,000 हून अधिक महिलांना 'कृषी सखी' म्हणून प्रमाणपत्रे प्रदान केली.

KSCP बद्दल:

उद्दिष्ट: ग्रामीण महिलांच्या सक्षमीकरणाद्वारे कृषी सखी म्हणून ग्रामीण भारताचा कायापालट करणे.

प्रशिक्षण आणि प्रमाणन: कृषी सख्यांना पॅरा-विस्तार कामगार म्हणून प्रशिक्षित आणि प्रमाणित केले जाते.

संरेखन: प्रमाणन अभ्यासक्रम 'लखपती दीदी' कार्यक्रमाच्या उद्दिष्टांशी संरेखित करतो.

प्रशिक्षण क्षेत्रे:

कृषी-पर्यावरणीय पद्धती: जमीन तयार करण्यापासून कापणीपर्यंतचे प्रशिक्षण.

शेतकरी फील्ड शाळा: शेतकऱ्यांसाठी व्यावहारिक शिक्षण सत्र आयोजित करणे.

बियाणे बँका: बियाणे बँकांची स्थापना आणि व्यवस्थापन.

मातीचे आरोग्य आणि संवर्धन: मातीचे आरोग्य आणि आर्द्रता राखण्यासाठी तंत्र.

एकात्मिक शेती प्रणाली: शाश्वततेसाठी विविध शेती पद्धती एकत्र करणे.

पशुधन व्यवस्थापन: पशुधनासाठी मूलभूत व्यवस्थापन पद्धती.

जैव इनपुट: बायो-इनपुट दुकाने तयार करणे, वापरणे आणि स्थापना करणे.

संवाद कौशल्य: शेतकऱ्यांशी प्रभावी संवाद साधण्यासाठी आवश्यक कौशल्ये.

Q.8

कृषी सखींसाठीचा प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम कोणत्या कार्यक्रमाच्या उद्दिष्टांशी जुळतो?

1. परंपरागत कृषी विकास योजना
2. राष्ट्रीय ग्रामीण उपजीविका अभियान
3. लखपती दीदी कार्यक्रम
4. कृषी विज्ञान केंद्र ज्ञान नेटवर्क

Answer:

B

Sol:

भारताच्या पंतप्रधानांनी अलीकडेच कृषी सखी अभिसरण कार्यक्रम (KSCP) अंतर्गत बचत गटांमधील (SHGs) 30,000 हून अधिक महिलांना 'कृषी सखी' म्हणून प्रमाणपत्रे प्रदान केली.

KSCP बदल:

उद्देश: ग्रामीण महिलांच्या सक्षमीकरणाद्वारे कृषी सखी म्हणून ग्रामीण भारताचा कायापालट करणे.

प्रशिक्षण आणि प्रमाणन: कृषी सख्यांना पॅरा-विस्तार कामगार म्हणून प्रशिक्षित आणि प्रमाणित केले जाते.

संरेखन: प्रमाणन अभ्यासक्रम 'लखपती दीदी' कार्यक्रमाच्या उद्दिष्टांशी संरेखित करतो.

प्रशिक्षण क्षेत्रे:

कृषी-पर्यावरणीय पद्धती: जमीन तयार करण्यापासून कापणीपर्यंतचे प्रशिक्षण.

शेतकरी फील्ड शाळा: शेतकऱ्यांसाठी व्यावहारिक शिक्षण सत्र आयोजित करणे.

बियाणे बँका: बियाणे बँकांची स्थापना आणि व्यवस्थापन. मातीचे आरोग्य आणि संवर्धन: मातीचे आरोग्य आणि आर्द्रता राखण्यासाठी तंत्र.

एकात्मिक शेती प्रणाली: शाश्वततेसाठी विविध शेती पद्धती एकत्र करणे.

पशुधन व्यवस्थापन: पशुधनासाठी मूलभूत व्यवस्थापन पद्धती.

जैव इनपुट: बायो-इनपुट दुकाने तयार करणे, वापरणे आणि स्थापना करणे.

संवाद कौशल्य: शेतकऱ्यांशी प्रभावी संवाद साधण्यासाठी आवश्यक कौशल्ये.

Q.9

नालंदा विद्यापीठाची स्थापना कोणत्या राजवटीत झाली?

1. मौर्य वंश
2. गुप्त राजवंश
3. मुघल राजवंश
4. पाल राजवंश

Answer:

B

Sol:

नालंदा विद्यापीठ:

ऐतिहासिक महत्त्व:

नालंदा विद्यापीठ हे भारतातील बिहारमधील उच्च शिक्षणाचे प्राचीन केंद्र होते.

याची स्थापना इसवी सनाच्या 5 व्या शतकात गुप्त वंशाच्या काळात झाली.

प्राचीन वैभव:

हे 10,000 पेक्षा जास्त विद्यार्थी आणि 2,000 शिक्षक होस्ट करणारे जगातील पहिले निवासी विद्यापीठ होते.

विद्यापीठाने तिबेट, चीन, कोरिया आणि मध्य आशियासह विविध क्षेत्रांतील विद्वानांना आकर्षित केले.

नाश आणि घट:

नालंदा विद्यापीठ 12व्या शतकात बख्तियार खिलजीने नष्ट केले.

या विनाशाने ज्ञान आणि शिक्षणाच्या एका महान युगाचा अंत झाला.

पुनरुज्जीवनाचे प्रयत्न:

भारत सरकारने 21 व्या शतकाच्या सुरुवातीला नालंदा विद्यापीठाचे पुनरुज्जीवन करण्याचे प्रयत्न सुरू केले.

आधुनिक नालंदा विद्यापीठाची 2010 मध्ये भारतीय संसदेच्या कायद्याद्वारे पुनर्स्थापना करण्यात आली.

वर्तमान स्थिती:

नवीन कॅम्पस राजगीर येथे प्राचीन जागेजवळ आहे.

पदव्युत्तर आणि डॉक्टरेट अभ्यासावर लक्ष केंद्रित करणारे हे आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ आहे.

Q.10

12 व्या शतकात नालंदा विद्यापीठ कोणी नष्ट केले?

1. चंगेज खान
2. गझनीचा महमूद
3. तैमूर
4. बख्तियार खिलजी

Answer:

C

Sol:

नालंदा विद्यापीठ:
ऐतिहासिक महत्त्व:
नालंदा विद्यापीठ हे भारतातील बिहारमधील उच्च शिक्षणाचे प्राचीन केंद्र होते.
याची स्थापना इसवी सनाच्या 5 व्या शतकात गुप्त वंशाच्या काळात झाली.
प्राचीन वैभव:
हे 10,000 पेक्षा जास्त विद्यार्थी आणि 2,000 शिक्षक होस्ट करणारे जगातील पहिले निवासी विद्यापीठ होते.
विद्यापीठाने तिबेट, चीन, कोरिया आणि मध्य आशियासह विविध क्षेत्रांतील विद्वानांना आकर्षित केले.
नाश आणि घट:
नालंदा विद्यापीठ १२व्या शतकात बख्तियार खिलजीने नष्ट केले.
या विनाशाने ज्ञान आणि शिक्षणाच्या एका महान युगाचा अंत झाला.
पुनरुज्जीवनाचे प्रयत्न:
भारत सरकारने 21 व्या शतकाच्या सुरुवातीला नालंदा विद्यापीठाचे पुनरुज्जीवन करण्याचे प्रयत्न सुरू केले.
आधुनिक नालंदा विद्यापीठाची 2010 मध्ये भारतीय संसदेच्या कायद्याद्वारे पुनर्स्थापना करण्यात आली.
वर्तमान स्थिती:
नवीन सी
एम्पस राजगीर येथे प्राचीन स्थळाजवळ आहे.
पदव्युत्तर आणि डॉक्टरेट अभ्यासावर लक्ष केंद्रित करणारे हे आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ आहे.

Q.11

घोडबंदर किल्ला कोणी बांधला?

1. मराठे
2. ब्रिटिश
3. पोर्तुगीज
4. मुघल

Answer:

C

Sol:

घोडबंदर किल्ला:
स्थान: घोडबंदर किल्ला महाराष्ट्रातील ठाणे जिल्ह्यातील घोडबंदर गावात आहे.
ऐतिहासिक महत्त्व:
हा किल्ला 18 व्या शतकाच्या सुरुवातीला पोर्तुगीजांनी बांधला होता.
आजूबाजूचा प्रदेश आणि सागरी मार्गावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी हे एक धोरणात्मक लष्करी चौकी म्हणून काम करत असे.
आर्किटेक्चरल वैशिष्ट्ये:
किल्ला मजबूत दगडी बांधकामे, बुरुज आणि टेहळणी बुरुजांसह पोर्तुगीज वास्तुकला प्रदर्शित करतो.
त्यात एक चर्च आणि त्याच्या परिसरात अनेक प्रशासकीय इमारतींचा समावेश आहे.
पोर्तुगीज व्यवसाय:
पोर्तुगीजांनी घोडबंदर किल्ल्याचा उपयोग प्रदेशातील त्यांच्या व्यापार आणि लष्करी क्रियाकलापांवर देखरेख करण्यासाठी एक प्रमुख मुद्दा म्हणून केला.
१७३७ मध्ये चिमाजी अप्पांच्या नेतृत्वाखाली मराठ्यांनी किल्ला ताब्यात घेईपर्यंत तो पोर्तुगीजांच्या ताब्यात होता.

Q.12

राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजना (RGJAY) या नावाने ही योजना सुरुवातीला कधी सुरू करण्यात आली?

1. 2010
2. 2012
3. 2014
4. 2017

Answer:

B

Sol:

MJPJAY:

उद्देश: समाजातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांना दर्जेदार आरोग्य सेवा प्रदान करणे.
लाँचची तारीख: सुरुवातीला 2012 मध्ये राजीव गांधी

जीवनदायी आरोग्य योजना (RGJAY) म्हणून सुरु करण्यात आली, 2017 मध्ये MJPJAY असे नाव देण्यात आले.

मंत्रालय: महाराष्ट्र सरकारच्या सार्वजनिक आरोग्य विभागाद्वारे व्यवस्थापित.

लक्ष्य गट: लाभार्थ्यांमध्ये दारिद्र्यरेषेखालील (BPL) कुटुंबे आणि ₹1 लाखांपर्यंत वार्षिक उत्पन्न असलेले दारिद्र्यरेषेवरील (APL) कुटुंबांचा समावेश आहे.

Q.13

AB-PMJAY अंतर्गत प्रति कुटुंब वार्षिक आरोग्य कवच किती आहे?

1. ₹2.5 लाख
2. ₹ 5 लाख
3. ₹7 लाख
4. ₹10 लाख

Answer:

B

Sol:

AB-PMJAY:

लाँच करण्याची तारीख: 23 सप्टेंबर 2018

मंत्रालय: आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्रालय

उद्दिष्ट: आर्थिकदृष्ट्या वंचित कुटुंबांना आरोग्य कवचे प्रदान करणे आणि खाशाबाहेरील आरोग्य सेवा खर्च कमी करणे.

लक्ष्य लाभार्थी: 10 कोटींहून अधिक गरीब आणि असुरक्षित कुटुंबे (अंदाजे 50 कोटी लाभार्थी) सामाजिक-आर्थिक जात जनगणना (SECC) डेटाच्या आधारे ओळखली गेली.

कवचे रक्कम: दुय्यम आणि तृतीयक काळजी हॉस्पिटलायझेशनसाठी प्रति कुटुंब प्रति वर्ष ₹5 लाखांचे आरोग्य कवच प्रदान करते.

Q.14

वाढवण बंदर कोठे आहे?

1. ठाणे
2. मुंबई
3. पालघर
4. रत्नागिरी

Answer:

C

Sol:

पंतप्रधानांच्या अध्यक्षतेखाली केंद्रीय मंत्रिमंडळाने महाराष्ट्रातील वाढवण बंदराच्या विकासाला मंजुरी दिली आहे.

महत्वाचे मुद्दे:

महाराष्ट्रातील पालघर जिल्ह्यातील डहाणूजवळील वाढवण.

हे बंदर भारत-मध्य पूर्व-युरोप इकॉनॉमिक कॉरिडॉर (IMEEEEC) च्या बाजूने रणनीतिकदृष्ट्या स्थित आहे.

या प्रकल्पाचे उद्दिष्ट खोल पाण्याचे बंदर तयार करणे आहे, ज्यामुळे मोठ्या कंटेनर जहाजांना सामावून घेता येईल.

जवाहरलाल नेहरू पोर्ट अथॉरिटी (JNPA) आणि महाराष्ट्र मेरिटाइम बोर्ड (MMB) यांच्यातील 74% आणि 26% च्या भागीदारीसह जॉइंट व्हेचरद्वारे जमीन मालक मॉडेल अंतर्गत हे बंदर विकसित केले जाईल.

Q.15

संधान व्हॅली .....येथे आहे.

1. अहमदनगर
2. नाशिक
3. सातारा
4. पुणे

Answer:

A

Sol: असलेले सर्वात मोठे योग सत्र.
• सहभागी राष्ट्रीयत्वांची सर्वात मोठी संख्या (84).

मुसळधार पाऊस आणि अचानक आलेल्या पुराचा धोका यामुळे महाराष्ट्रातील अहमदनगरमधील संधान व्हॅली पुढील चार महिन्यांसाठी पर्यटकांसाठी बंद करण्यात आली आहे.
सांधण व्हॅली बद्दल:
स्थान: महाराष्ट्रातील अहमदनगर जिल्ह्यातील भंडारदरा जवळ आहे.
भूगोल: "व्हॅली ऑफ शॅडोज" म्हणून ओळखले जाते, ही एक खोल, अरुंद खडक आहे.
उंची: समुद्रसपाटीपासून अंदाजे 4,000 फूट.

Q.1

आंतरराष्ट्रीय योग दिन 2024 ची थीम काय आहे?

1. आरोग्यासाठी योग
2. शांतीसाठी योग
3. स्वतःसाठी आणि समाजासाठी योग
4. समरसतेसाठी योग

Answer:

C

Sol:

आंतरराष्ट्रीय योग दिन 2024 बद्दल:
• निरीक्षणाची तारीख: 21 जून
• 2024 ची थीम: स्वतः आणि समाजासाठी योग
• 2023 ची थीम: वसुधैव कुटुंबकमसाठी योग - एक पृथ्वी एक कुटुंब
• यूएन ठराव: • 11 डिसेंबर 2014 रोजी महासभेच्या 69 व्या अधिवेशनात पारित करण्यात आला.
• 21 जून हा आंतरराष्ट्रीय योग दिन म्हणून घोषित केला.
• पहिला योग दिवस: • 2015 मध्ये नवी दिल्लीतील राजपथावर आयोजित करण्यात आली होती.
• यावेळी पंतप्रधान मोदी आणि इतर मान्यवर उपस्थित होते.
• दोन गिनीज वर्ल्ड रेकॉर्ड मिळवले: • 35,985 सहभागी

Q.2

आंतरराष्ट्रीय योग दिवस कधी साजरा केला जातो?

1. 20 जून
2. 21 जून
3. 22 जून
4. 23 जून

Answer:

B

Sol:

आंतरराष्ट्रीय योग दिन 2024 बद्दल:
• निरीक्षणाची तारीख: 21 जून
• 2024 ची थीम: स्वतः आणि समाजासाठी योग
• 2023 ची थीम: वसुधैव कुटुंबकमसाठी योग - एक पृथ्वी एक कुटुंब
• यूएन ठराव: • 11 डिसेंबर 2014 रोजी महासभेच्या 69 व्या अधिवेशनात पारित करण्यात आला.
• 21 जून हा आंतरराष्ट्रीय योग दिन म्हणून घोषित केला.
• पहिला योग दिवस: • 2015 मध्ये नवी दिल्लीतील राजपथावर आयोजित करण्यात आली होती.
• यावेळी पंतप्रधान मोदी आणि इतर मान्यवर उपस्थित होते.
• दोन गिनीज वर्ल्ड रेकॉर्ड मिळवले: • 35,985 सहभागी असलेले सर्वात मोठे योग सत्र.
• सहभागी राष्ट्रीयत्वांची सर्वात मोठी संख्या (84).

- योग: • एक प्राचीन शारीरिक, मानसिक आणि आध्यात्मिक प्रथा ज्याचा उगम भारतात झाला.
- 'योग' हा शब्द संस्कृतमधून आला आहे, ज्याचा अर्थ शरीर आणि चेतना यांच्या मिलनाचे प्रतीक, सामील होणे किंवा एकत्र येणे.

Q.3

चिनाब पुलाचे महत्त्व काय आहे?

1. हा भारतातील सर्वात लांब पूल आहे.
2. हा जगातील सर्वात उंच रेल्वे पूल आहे.
3. त्यात सर्वाधिक रेल्वे ट्रॅक आहेत.
4. हा भारतातील सर्वात जुना रेल्वे पूल आहे.

Answer:

B

Sol:

- जम्मू-काश्मीरमधील जगातील सर्वात उंच आर्च रेल्वे पुलावर रेल्वेची चाचणी घेण्यात आली.
- चिनाब पुलाबद्दल:
  - स्थान: चिनाब पूल भारताच्या जम्मू आणि काश्मीर राज्यातील रियासी जिल्ह्यात आहे.
  - नदी पसरलेली: ती चिनाब नदीपर्यंत पसरलेली आहे.
  - महत्त्व: हा जगातील सर्वात उंच रेल्वे पूल आहे, जो नदीच्या पात्रापासून **359 मीटर (1,178 फूट)** उंचीवर आहे.
  - डिझाईन: पूल कमान डिझाईनचे अनुसरण करतो, जो ताकद आणि स्थिरता प्रदान करतो, विशेषतः त्याच्या उच्च-उंचीच्या स्थानासाठी महत्त्वपूर्ण आहे.
  - उद्देश: चिनाब पूल हा उधमपूर-श्रीनगर-बारामुल्ला रेल्वे लिंक प्रकल्पाचा एक भाग आहे, ज्याचा उद्देश काश्मीर खोऱ्याशी कनेक्टिव्हिटी सुधारणे आहे.

Q.4

चिनाब पूल कोठे आहे?

1. हिमाचल प्रदेश
2. पंजाब
3. जम्मू आणि काश्मीर
4. उत्तराखंड

Answer:

C

Sol:

- जम्मू-काश्मीरमधील जगातील सर्वात उंच आर्च रेल्वे पुलावर रेल्वेची चाचणी घेण्यात आली.
- चिनाब पुलाबद्दल:
  - स्थान: चिनाब पूल भारताच्या जम्मू आणि काश्मीर राज्यातील रियासी जिल्ह्यात आहे.
  - नदी पसरलेली: ती चिनाब नदीपर्यंत पसरलेली आहे.
  - महत्त्व: हा जगातील सर्वात उंच रेल्वे पूल आहे, जो नदीच्या पात्रापासून **359 मीटर (1,178 फूट)** उंचीवर आहे.
  - डिझाईन: पूल कमान डिझाईनचे अनुसरण करतो, जो ताकद आणि स्थिरता प्रदान करतो, विशेषतः त्याच्या उच्च-उंचीच्या स्थानासाठी महत्त्वपूर्ण आहे.
  - उद्देश: चिनाब पूल हा उधमपूर-श्रीनगर-बारामुल्ला रेल्वे लिंक प्रकल्पाचा एक भाग आहे, ज्याचा उद्देश काश्मीर खोऱ्याशी कनेक्टिव्हिटी सुधारणे आहे.

Q.5

जागतिक निर्वासित दिन 2024 ची थीम काय आहे?

1. अशा जगासाठी जिथे निर्वासितांचे स्वागत केले जाते
2. अशा जगासाठी जिथे निर्वासित सुरक्षित आहेत
3. निर्वासितांशिवाय जगासाठी
4. खुल्या सीमा असलेल्या जगासाठी

Answer:

A

Sol:

जागतिक निर्वासित दिनाबद्दल:

- समर्पण: युद्ध, छळ किंवा नैसर्गिक आपत्तींमुळे घरे सोडून पळून जाण्यास भाग पाडलेल्या लाखो लोकांना.
- **2024** ची थीम: अशा जगासाठी जिथे निर्वासितांचे स्वागत केले जाते.
- इतिहास: • पहिला उत्सव: 20 जून **2001**
- स्मरण: निर्वासितांच्या स्थितीशी संबंधित **1951** च्या अधिवेशनाचा **50** वा वर्धापन दिन
- पूर्वीची ओळख: आफ्रिका निर्वासित दिवस म्हणून ओळखले जाते.
- अधिकृत घोषणा: डिसेंबर 2000 मध्ये, संयुक्त राष्ट्र महासभेने (**UNGA**) हा निर्वासितांसाठी आंतरराष्ट्रीय दिवस म्हणून घोषित केला.

Q.6

जागतिक निर्वासित दिन **UN** द्वारे अधिकृत घोषणेपूर्वी काय म्हणून ओळखला जात होता?

1. आंतरराष्ट्रीय निर्वासित दिन
2. जागतिक निर्वासित दिन
3. संयुक्त राष्ट्र निर्वासित दिन
4. आफ्रिका निर्वासित दिन

Answer:

D

Sol:

जागतिक निर्वासित दिनाबद्दल:

- समर्पण: युद्ध, छळ किंवा नैसर्गिक आपत्तींमुळे घरे सोडून पळून जाण्यास भाग पाडलेल्या लाखो लोकांना.
- **2024** ची थीम: अशा जगासाठी जिथे निर्वासितांचे स्वागत केले जाते.
- इतिहास: • पहिला उत्सव: 20 जून **2001**
- स्मरण: निर्वासितांच्या स्थितीशी संबंधित **1951** च्या अधिवेशनाचा **50** वा वर्धापन दिन
- पूर्वीची ओळख: आफ्रिका निर्वासित दिवस म्हणून

ओळखले जाते.

- अधिकृत घोषणा: डिसेंबर 2000 मध्ये, संयुक्त राष्ट्र महासभेने (**UNGA**) हा निर्वासितांसाठी आंतरराष्ट्रीय दिवस म्हणून घोषित केला.

Q.7

डेलोस बेट कोठे आहे?

1. भूमध्य समुद्र
2. एजियन समुद्र
3. आयोनियन समुद्र
4. काळा समुद्र

Answer:

B

Sol:

- डेलोस या छोट्या ग्रीक बेटावरील एक उल्लेखनीय प्राचीन स्थळ वाढत्या समुद्राची पातळी आणि भूगर्भीय प्रक्रियांमुळे काही दशकांतच "गायब" होईल.
- डेलोस बेटाबद्दल:
- स्थान: डेलोस हे ग्रीसमधील सायक्लेड द्वीपसमूहाचा भाग असलेल्या एजियन समुद्रात वसलेले एक लहान बेट आहे.
- ऐतिहासिक महत्त्व: ग्रीक पौराणिक कथेनुसार ते अपोलो आणि आर्टेमिसचे जन्मस्थान मानले जाते.
- **UNESCO** जागतिक वारसा स्थळ: **1990** मध्ये युनेस्कोच्या जागतिक वारसा यादीत या बेटाचे नाव कोरले गेले कारण त्याच्या विस्तृत पुरातत्व अवशेषांमुळे आणि प्राचीन ग्रीक इतिहासातील त्याचे महत्त्व आहे.

Q.8

डेलोस हा ग्रीसमधील कोणत्या द्वीपसमूहाचा भाग आहे?

1. चक्रीवादळ

2. डोडेकेनीज
3. आयोनियन बेटे
4. स्पॉरेड्स

Answer:

A

Sol:

• डेलोस या छोट्या ग्रीक बेटावरील एक उल्लेखनीय प्राचीन स्थळ वाढत्या समुद्राची पातळी आणि भूगर्भीय प्रक्रियांमुळे काही दशकांतच "गायब" होईल.

डेलोस बेटाबद्दल:

• स्थान: डेलोस हे ग्रीसमधील सायक्लेड द्वीपसमूहाचा भाग असलेल्या एजियन समुद्रात वसलेले एक लहान बेट आहे.

• ऐतिहासिक महत्त्व: ग्रीक पौराणिक कथेनुसार ते अपोलो आणि आर्टेमिसचे जन्मस्थान मानले जाते.

• **UNESCO** जागतिक वारसा स्थळ: **1990** मध्ये युनेस्कोच्या जागतिक वारसा यादीत या बेटाचे नाव कोरले गेले कारण त्याच्या विस्तृत पुरातत्व अवशेषांमुळे आणि प्राचीन ग्रीक इतिहासातील त्याचे महत्त्व आहे.

Q.9

शाश्वत विकास अहवाल **2024** मध्ये कोणते नवीन मार्ग आहेत?

1. डिजिटल इनोव्हेशन मार्ग
2. तांत्रिक विकासाचे मार्ग
3. FABLE (अन्न, शेती, जैवविविधता, जमीन आणि ऊर्जा) मार्ग
4. आरोग्यसेवा सुधारण्याचे मार्ग

Answer:

C

Sol:

शाश्वत विकास अहवाल **2024** बद्दल:

• प्रकाशक: द सस्टेनेबल डेव्हलपमेंट सोल्युशन्स नेटवर्क (SDSN) आणि बर्टेल्समन स्टिफ्टिंग.

• उद्देश: शाश्वत विकास उद्दिष्टे (SDGs) साध्य करण्याच्या दिशेने देशांच्या प्रगतीचे मूल्यांकन आणि क्रमवारी लावणे.

• कव्हेरेज: **193 UN** सदस्य देशांच्या डेटाचा समावेश आहे.

• मुख्य निर्देशक: अहवालात गरिबी कमी करणे, शिक्षण, आरोग्य आणि पर्यावरणीय स्थिरता यासारख्या निर्देशकांचा वापर करून **17 SDGs** वरील प्रगतीचे मूल्यांकन केले जाते.

• शीर्ष परफॉर्मर्स: फिनलंड, स्वीडन आणि डेन्मार्क

• शाश्वत विकास अहवाल (SDR) शाश्वत अन्न आणि जमीन प्रणालींना प्रोत्साहन देण्यासाठी नवीन **FABLE** (अन्न, कृषी, जैवविविधता, जमीन आणि ऊर्जा) मार्ग सादर करतो.

Q.10

शाश्वत विकास अहवाल **2024** नुसार खालीलपैकी कोणते देश अक्वल कामगिरी करणारे आहेत?

1. यूएसए, कॅनडा, यूके
2. चीन, जपान, दक्षिण कोरिया
3. फिनलंड, स्वीडन आणि डेन्मार्क
4. ब्राझील, अर्जेन्टिना, चिली

Answer:

C

Sol:

शाश्वत विकास अहवाल **2024** बद्दल:

• प्रकाशक: द सस्टेनेबल डेव्हलपमेंट सोल्युशन्स नेटवर्क (SDSN) आणि बर्टेल्समन स्टिफ्टिंग.

• उद्देश: शाश्वत विकास उद्दिष्टे (SDGs) साध्य करण्याच्या दिशेने देशांच्या प्रगतीचे मूल्यांकन आणि क्रमवारी लावणे.

• कव्हेरेज: **193 UN** सदस्य देशांच्या डेटाचा समावेश आहे.

• मुख्य निर्देशक: अहवालात गरिबी कमी करणे, शिक्षण,

आरोग्य आणि पर्यावरणीय स्थिरता यासारख्या निर्देशकांचा वापर करून 17 SDGs वरील प्रगतीचे मूल्यांकन केले जाते.

- शीर्ष परफॉर्मर्स: फिनलंड, स्वीडन आणि डेन्मार्क
- शाश्वत विकास अहवाल (SDR) शाश्वत अन्न आणि जमीन प्रणालींना प्रोत्साहन देण्यासाठी नवीन FABLE (अन्न, कृषी, जैवविविधता, जमीन आणि ऊर्जा) मार्ग सादर करतो.